

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909.   Andra Kammaren.   N:o 53.

Lördagen den 1 maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Nylander* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående upplåtelse på arrende af staten tillhöriga vattenfall i Lagan vid Götaström och Fågelfors m. m. i Jönköpings län.

Den kungliga propositionen blef på begäran bordlagd.

§ 2.

Föredrogs, men bordlades åter Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 28.

§ 3.

Till afgörande förelåg nu bevillningsutskottets betänkande n:o 18, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften.

I en den 5 nästlidne mars dagtecknad proposition, n:r 82, som hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att dels antaga ett vid propositionen fogadt förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften dels ock med afseende å en sådan författning besluta, att de nya bestämmelserna om stämpelskyldighet för växlar skulle träda i kraft den 1 januari 1910, samt att öfriga nya bestämmelser i författningen skulle tillämpas från och med den dag, som af Kungl. Maj:t bestämdes.

Utskottet hemställde i första punkten, att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till förordning om ändrad lydelse af 1, 3, 8 och 52 §§ i förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften icke kunnat oförändradt bifallas, måtte dels antaga samma förslag med de ändringar, utskot-

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts.)

tets vid betänkandet fogade författningsförslag utvisade, dels ock med afseende å denna författning besluta, att de nya bestämmelserna om stämpelskyldighet för växlar skulle träda i kraft den 1 januari 1910 samt att öfriga nya bestämmelser i författningen skulle tillämpas från och med den dag, som af Kungl. Maj:t bestämdes.

Därjämte anmälde utskottet i andra punkten, att utskottet komme att framdeles afgifva särskildt utlåtande i fråga om stämpelfrihet för konungariket Sveriges hypotekskassas obligationer.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle 8 § i förordningen angående stämpelafgiften i här nedan intagna delar erhålla följande lydelse:

8 §.

Följande enskilda handlingar skola förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

C) Öfriga stämpelpfiktiga enskilda handlingar:

Växel skall förses med stämpel enligt följande grunder:

a) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å inrikes ort betalas, skall, innan den öfverlåtes eller till betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för hvarje påbörjad belopp af 1,000 kronor, hvarå växeln lyder; dock att dylik växel å belopp ej öfverstigande 100 kronor, är fri från stämpel, samt att sådan växel å belopp, som öfverstiger 100 kronor, men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20 öre, och växel å belopp, som öfverstiger 300 kronor, men ej 500 kronor, med stämpel af 30 öre.

b) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å utrikes ort betalas eller som är utfärdad å utrikes ort, skall, då den utställes eller, om den utfärdats utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder.

Utom i fall, hvarom här ofvan under a) sägs, äger frihet från stämpel för växel rum i följande fall, nämligen

- 1) för växel, som är betalbar vid uppvisandet;
- 2) för postremissväxel;
- 3) för växel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet; samt
- 4) för växel, som ställes att betalas till statsförvaltningen tillhörande allmänt verks eller styrelses order.

Är växel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med föreskrifven stämpel försedt, vare de öfriga från stämpel fria.

Sökes på grund af godkänd eller protesterad växel hos offentlig myndighet betalning, skall växeln förses med särskild stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af det kapitalbelopp, för hvilket betalning sökes;

dock är växel fri från sistnämnda stämpel, då på grund däraf fordran bevakas i konkurs.

Se för öfrigt 20 §.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Enligt utskottets förslag skulle 8 § i motsvarande delar lyda sålunda:

8 §.

Följande enskilda handlingar skola förSES med stämpel på sätt här nedan stadgas.

C) Öfriga stämpelpliktiga enskilda handlingar:

Växel skall förSES med stämpel enligt följande grunder:

a) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å inrikes ort betalas, skall, innan den öfverlåtes eller till betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för hvarje påbörjad belopp af 1,000 kronor, hvarå växeln lyder; dock att dylik växel å belopp, ej öfverstigande 300 kronor, är fri från stämpel, samt att sådan växel å belopp, som öfverstiger 300 kronor, men icke 600 kronor, skall förSES med stämpel af 30 öre.

b) Växel, som utfärdas — — — — lika med Kungl. Maj:ts förslag — — — — bevakas i konkurs.

Se för öfrigt 20 §

Reservationer mot utskottets hemställan hade afgifvits af:

herrar *Cavalli, Wester*, friherre *Klingspor, Sandvall*, friherre *Trolle, A. E. Håkanson, Hedenlund, Barthelson, C. L. Bohnstedt* och *Almqvist*, som yrkat, att i förslaget till förordning rubriken *Växel* i 8 § C) skulle beträffande mom. a) erhålla följande lydelse:

a) Växel, som utfärdas inom riket och ställes att å inrikes ort betalas, skall, innan den öfverlåtes eller till betalning företes, beläggas med stämpel af 50 öre för hvarje påbörjad belopp af 1,000 kronor, hvarå växeln lyder;

dock att dylik växel å belopp, ej öfverstigande 200 kronor, är fri från stämpel, samt att sådan växel å belopp, som öfverstiger 200 kronor, men icke 300 kronor, skall förSES med stämpel af 20 öre, och växel å belopp, som öfverstiger 300 kronor, men ej 500 kronor, med stämpel af 30 öre;

samt herrar *Bromée* i Billsta, *Schotte* och *Röing*.

Efter föredragning af utskottets hemställan lämnades ordet på begäran till

Herr *Röing*, som anförde: Herr talman, mina herrar! Den föreliggande kungl. propositionen bjuder på flera fördelar framför de kungl. propositioner, som framkommo vid 1894 och 1903 års riksdagar

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.
(Forts.)

rörande införande af stämpelskatt å växlar, det är jag den förste att medgifva. Huruvida bevillningsutskottets förslag och Förstkammarrherrarnas reservation ytterligare erbjuda fördelar framför den kungl. propositionen, därom kunna meningarna visserligen vara delade. Men jag har desto mindre anledning att yttra mig därom, som jag jämte två af mina kamrater i utskottet, herrar Bromée i Billsta och Schotte, reserverat mig och yrkat rent afslag å såväl utskottets förslag som Kungl. Maj:ts proposition, emedan vi äro principiella motståndare till denna skatt.

I den kungl. propositionen vid 1894 års riksdag ansåg Kungl. Maj:t, att denna stämpelskatt skulle drabba det rörliga kapitalet, som tillförde sin ägare större skatteförmåga än den, som medföljde inkomst af arbete. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet gaf äfven vid ifrågavarande riksdag uttryck åt den mening, att det var otvifvelaktigt, att det i det stora hela blefve det rörliga kapitalet inom landet, som finge bära denna skattetunga.

Som herrarna erinra sig infördes också vid 1894 års riksdag denna stämpelskatt och ägde bestånd till 1898 års riksdag, då den på grund af enskild motionärs förslag här i denna kammare afskaffades. 1898 års bevillningsutskott afstyrkte visserligen den föreliggande motionen, men i sitt betänkande gaf dock bevillningsutskottet uttryck åt den erfarenhet, som utskottet hade fått under de tre år, som denna växelstämpel ägt bestånd i landet. 1898 års bevillningsutskott yttrar i detta afseende följande: »Syftet att beskatta det rörliga kapitalet har i allmänhet icke vunnits, i det stämpelafgiften för sådana växlar i de flesta fall måst betalas af dem, som enligt lagstiftarens mening icke borde drabbas af densamma.»

Enligt den föreliggande kungl. propositionen anser herr finansministern äfvenledes, att det rörliga kapitalet, när det omplaceras, kommer att drabbas af denna skattebörd. Men man bör väl då, mina herrar, ställa den frågan till sig: hvad är det för kapital, som kommer att beskattas? Är det det färdigbildade kapitalet eller det kapital, som man hoppas vinna och bilda genom transaktionen i fråga? Jag anser, att det är det senare, som äger rum. Växeln i form af accept motsvarar nämligen enligt mitt förmenande icke så ofta en tillgång utan oftast en skuld — och en skuld bör man väl icke pålägga ytterligare skatt.

Nu säger herr finansministern uti den kungl. propositionen, att man icke torde kunna bygga hela beskattningen på den rena och allmänna inkomstskatten eller på upptagandet af en förmögenhetsskatt, utan att man också måste använda indirekta skatter. Ja, jag är den förste att erkänna, att man ej kan gå huru långt som helst på den direkta beskattningens väg. Det finnes en gräns på detta område likaväl som rörande den indirekta beskattningen. Men frågan är den: hafva vi här i landet hunnit så långt på den direkta beskattningens väg, äro de stora inkomsterna, de stora förmögenheterna, kapitalen, genom direkta skatter så betungade, att

man bör hesitera att, när nu ökade skatter behöfvas, gå vidare på den vägen? Och är förhållandet å andra sidan sådant här i landet, att de indirekta skatterna äro så små, att man bör framför allt hålla sig till dessa? Så vidt jag kan finna äro de indirekta skatterna, som drabba kanske oftast dem, som svårast kunna bära desamma, så stora här i landet, att, när man nu behöfver ökade skatter, då bör man först och främst tillgripa de direkta, som drabba förmögenheten, kapitalet och de stora inkomsterna. Men af den kungl. propositionen framgår, att Kungl. Maj:t föreslagit konsumtions- och indirekta skatter, som vida öfverstiga det belopp, som den föreslagna direkta inkomstskatten beräknas uppgå till.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Jag ber dessutom att få fästa uppmärksamheten därpå, att så godt som alla de näringslivets organisationer, föreningar och sammanslutningar, som finnas här i landet, så vida jag har mig bekant, stå på den sida som vi reservanter stå. De hafva allmänt uttalat sig mot den föreliggande kungl. propositionen i detta hänseende. Det framgår visserligen icke af bevillningsutskottets betänkande, att till utskottet inkommit en massa uttalanden från olika näringslivets organisationer. Men jag vill dock, herr talman, be att få antecknad till protokollet — så att, när man en gång i framtiden läser de förhandlingar, som nu pågå här i riksdagen, man åtmistone må få kännedom därom — att en massa dylika skrivelser inkommit till bevillningsutskottet. Jag vill då först och främst framhålla den skriftelse, som ingått från handelskammarmötet här i Stockholm i år. Jag vågar påstå, att man icke bör fränkänna denna församling att vara en synnerligen representativ samling af näringslivets män i vårt land. Handelskammarmötet ingick till bevillningsutskottet med följande yttrande: »Då genom den föreslagna stämpeln å inrikes växlar den väsentliga lättnad i omsättningen, som vinnes genom växelrörelsen, skulle till handelns och företagsamhetens skada minskas, får mötet som sin åsikt uttala, att Kungl. Maj:ts proposition icke af Riksdagen må bifallas». När denna fråga behandlades å handelskammarmötets konferens första dagen, yttrade sig visserligen ett par ledamöter något obestämdt och förbehöll sig full handlingsfrihet, men när frågan sedermera följande dag förekom till afgörande å mötet, antogs denna resolution fullkomligt enhälligt af konferensen.

Vidare hafva från handelskamrarna i Gäfle och Småland, handels- och sjöfartsnämnderna i Göteborg och Malmö, Sveriges Allmänna Handelsförenings arbetsutskott, Göteborgs Börssällskap, Handelsföreningarna i Norrköping och Landskrona, Göteborgs, Malmö och Ystads köpmannaföreningar, Göteborgs och Hernösands minutförelseföreningar, Göteborgs textilidkareföreningar och Malmö industriförening insändts liknande protestskrifvelser till bevillningsutskottet, och dessutom har representanten för Köping och Enköping till mig öfverlämnat en protestskriftelse i samma riktning från minuthandelsföreningarna i dessa två städer.

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

Nu kan möjligen en och annan säga: Ja, det är icke underligt att näringslifvets män söka hindra införandet af en dylik beskattning, som kanske skulle till stor del drabba just dem själfva. Men jag vill dock stryka under, mina herrar, att det går som en röd tråd genom alla dessa protestskrifvelser, icke den uppfattningen, att näringslifvets män ej skulle vilja vara med om att bära de skattebördor, som nödvändigt behöfva påläggas, utan den uppfattningen, att denna skatt enligt deras förmenande är orättvis. Den drabbar icke vinsten på en affär, utan omsättningen, oafsedt om denna medför vinst eller förlust. Det är den ena saken. Det andra är, att det för näringslifvets män, som på allt sätt och äfven med hjälp af Riksdagen sökt att främja växels användande, är alldeles klart, att en växelstämpelskatt förr hindrar än främjar växels användande. Växeln är, mina herrar, ett verktyg, som bidrager till att gifva stadga och fasthet åt affärslifvet, och detta verktyg bör ej beskattas.

Efter de gemensamma voteringarna om vissa anslag å fjärde och femte hufvudtitlarna kan det ju synas vara omöjligt att öfver hufvud taget slippa ifrån denna skatt. Visserligen ha genom samstämmiga beslut mellan de båda kamrarna eller genom gemensamma voteringar besparingar gjorts, som i rundt tal uppgå till 1,650,000 kronor. Då Kungl. Maj:t beräknat, att denna stämpelskatt skulle inbringa 1,800,000 kr., skulle den ju tack vare besparingarna icke behöfvas, men riksgäldsfullmäktige ha ingått till Riksdagen med ett förslag att i 1910 års budget skulle upptagas å utgiftsidan ytterligare en summa af i rundt tal 1,540,000 kr., afsedd dels för ränta under år 1910 å ett nytt statslån, dels för ytterligare amortering af föregående statslån. Denna eventuellt nya utgift motsvarar i det närmaste de besparingar, som gjorts; det återstår i så fall endast något 100,000-tal kronor, som äro sparade. Skulle nu denna växelstämpelskatt afslås af Riksdagen, tillkommer det ju bevillningsutskottet att se till att få debet och kredit att gå ihop, och jag är öfvertygad om, att det äfven skall lyckas bevillningsutskottet att finna en skatt, som är mera rättvis än den föreslagna växelstämpelskatten. Liberala samlingspartiet har föreslagit ökad inkomstskatt istället för maltskatt. Jag vill icke vara ogrannlaga att lämna några interiörer från bevillningsutskottet, men af dagspressen ha herrarna sett, att den kungl. propositionen om maltskatt blifvit i hufvudsak tillstyrkt af bevillningsutskottets majoritet, och jag tror, att man kan våga påstå, att frågans läge är sådant här i riksdagen, att åtminstone på de gemensamma voteringarnas väg denna skatt kommer att godkännas af Riksdagen, sedan må minoriteten i Första Kamraren vid den gemensamma voteringen utgöra 4 eller 1 — det torde ej komma att spela någon roll vid frågans afgörande. Vid sådant förhållande skulle man kunna tänka sig, att i stället för växelstämpelskatten en ökad direkt inkomstskatt infördes utöfver hvad Kung. Maj:t föreslagit eller ock att man tillgriper andra skatteobjekt, hvilkas beskattning blir rättvisare än den nu ifrågasatta.

Jag tänker därvid på exempelvis ökad arfskatt, speciellt då personer ärfva belopp af icke närbesläktade personer, och på ökad stämpelskatt å depositionsbevis, hvarigenom man faktiskt träffar det större eller mindre, i regel det större, kapitalet.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Till sist ber jag, mina herrar, att få påpeka, att ett antagande af den kungl. propositionen eller bevillningsutskottets förslag blott är det första steget, och det är väl det, som kostar på. För den händelse växelstämpelskatt i denna form nu antages, torde det icke dröja många år, förrän vi ha på bordet en kungl. proposition, hvori föreslås ytterligare höjning af stämpelbeloppet för växlar.

På dessa grunder anhåller jag, herr talman, att få yrka afslag å såväl bevillningsutskottets hemställan som den kungl. propositionen, hvad beträffar § 8 afdelning C mom. a, således å förslaget om införande af stämpelskatt å växlar.

Herr Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Jag har inom utskottet varit med om det beslut, hvartill utskottet i denna fråga kommit, men jag har tillika sedermera varit med om att söka få uppskof med denna frågas behandling här i denna kammare, detta i förhoppning, att man möjligtvis tack vare gjorda besparingar skulle kunna undvara det belopp, som denna föreslagna stämpel är afsedd att tillföra statsverket. Men då gårdagens voteringar, efter mitt sätt att se saken, aflupo på ett så synnerligen olyckligt sätt, som nu blef fallet, kan man sväriligen vara i tvifvelsmål om huruvida beloppet är behöfligt. Då är frågan, om man skall taga ut beloppet på någon annan väg eller om man skall följa Kungl. Maj:ts förslag i förevarande afseende. Hur man ställer sig till den saken, är naturligtvis beroende på, om man anser, att en växelstämpel är en lämplig beskattningsåtgärd eller en olämplig. För min del får jag säga, att så länge jag varit med i Riksdagen har jag ansett det vara lämpligt, att, om man behöfver medel, använda äfven denna utväg för anskaffande därpå. Den föregående talaren har framhållit de skarpa protester, som från handelsvärlden rests emot denna föreslagna stämpel. För min del vill jag säga, att jag gärna skulle ha sett, om dessa protester varit något mindre högljudda, än hvad de nu varit, ty jag tror, att den betydelse, som man på det hållet tillagt denna stämpel, är mycket öfverdrifven. Klart är ju, att man i allmänhet icke tycker om en skatt, som drabbar en själf. Men vi få nog aldrig se en finansminister, som har förmåga att hitta på skatter, som de, hvilka komma att drabbas därpå, tycka om. Så är det nog äfven i detta fall.

Det har sagts, att denna stämpelskatt skulle komma att hindra affärsrörelsen. Den föregående talaren omnämnde hvad bevillningsutskottet yttrade, då en dylik skatt år 1898 afskaffades. Bevillningsutskottet kunde dock icke då uppvisa, att denna stämpel hade på något sätt hindrat affärsrörelsens utveckling. Tvärtom finner man af den redogörelse som förekommer å sidan 5 i det

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*
(Forts.)

föreliggande utskottsbetänkandet angående användande af växel, att just under åren 1894—98 växte användningen af växlar från 205 millioner till 300 millioner kr. Nu kan man säga, att det är ju icke bevisadt, att användningen icke skulle ha varit ännu större, om icke stämpel hade ålegat växlarna. Det är sant, men ännu mindre kan man säga, att det hindrat användandet af växlar. För öfrigt har jag själf såsom köpman erfarenhet om stämpelns verkan under dessa år, och jag fick då det intrycket, att man icke drog sig för att använda växel, därför att man skulle åsätta den en stämpel. Förmånen att använda detta betalningssätt är så stor, att handelsvärlden kommer att använda detsamma i ungefär samma omfattning, vare sig denna stämpel kommer till eller icke — det påståendet vågar jag göra.

Det är ju en annan omständighet, som här i landet gjort åsättande af stämpel på växlar impopulärt. Det är den omständigheten, att här icke så sällan växlar användas icke i handels- eller industriens tjänst utan som ett slags lånehandling. När det emellertid nu gäller att yttra sig om lämpligheten att begagna sig af ifrågavarande inkomstkälla, så får jag säga, att det förefaller mig, som om man icke får låta det förhållandet utöfva afgörande inflytande på den ståndpunkt man intager, att växlar användas på ett sätt, för hvilket man egentligen aldrig afsett, att de skulle användas. Man får härvidlag bedöma växeln ur en annan synpunkt den nämligen, för hvilket ändamål växeln är tillkommen. Växeln är ju hufvudsakligen, för att ej säga uteslutande, tillkommen i handels och industriens intresse, såsom äfven herr finansministern i den kungl. propositionen framhåller. Under sådana omständigheter anser jag det fullt berättigadt, att man bedömer detta förslag ur den synpunkten: skadar man handel och industri genom att åsätta växelstämpel? Då jag besvarar denna fråga med bestämdt nej, vill jag säga, att behöfver man penningar, och kan man icke uppleta lämpligare sätt att få dem, så är det fullt berättigadt att anlita denna utväg.

Nu har den föregående talaren antydtt, att dessa penningar lämpligare skulle kunna anskaffas genom att man ytterligare ökade inkomstskatten. För min del hade jag varit med om att föreslå, att i stället för den af Kungl. Maj:t föreslagna maltskatten man skulle ytterligare framgå på den väg Kungl. Maj:t i viss mån anvisat, nämligen att ytterligare anlita inkomstskatten, men det därför, att jag anser, att särskildt under närvarande förhållanden det ej vore lämpligt att ålägga en maltskatt. Då jag däremot anser växelskatt vara lämplig, synes det mig vara en ganska obehaglig åtgärd och en åtgärd, som jag ej vill rekommendera, att i stället för att införa denna växelstämpel ytterligare öka inkomstskatten.

Nu vill jag tillägga, att, om vår direkta beskattning vore ordnad på fullt rationellt sätt, kunde man enligt mitt förmenande fundera på att äfven i detta fall begagna sig af den utvägen, men

det är enligt, hvad som erkännes från andra håll, icke fallet, att vår inkomstskatt utgör en fullt lämplig direkt beskattning. Att under sådana förhållanden allt för mycket bygga på den, anser jag för min del vara olämpligt.

Beträffande nu formen för den föreslagna växelskatten skall jag be att vid detta tillfälle få säga, att jag för min personliga del måste erkänna, att den af Kungl. Maj:t föreslagna formen är bättre än den af utskottet föreslagna, ty enligt mitt förmenande borde knappast någon växel vara fritagen från skatt. Jag skulle helst vilja hafva den form för växelbeskattning, som existerar i Norge. Där erlägges 10 öre för belopp ej öfverstigande 200 kronor, sedan stiger afgiften så småningom, tills dess den kommer upp till 50 öre för belopp ej öfverstigande 1,000 kronor, och utgör därefter 50 öre för hvarje påbörjad tusentals kronor. Där finnes det alltså icke något belopp, som är stämpelfritt. Jag tror, att ur rent skatteteknisk synpunkt detta vore det bästa, men jag har varit med om utskottets förslag för att därigenom möjliggöra öfver hufvud taget införandet af växelstämpel här i landet och för att från Andra Kammarens representanter i utskottet få understöd för denna sak. Jag anser hufvudsaken vara, att man bifaller åsättandet af stämpel å växlar, och har därför icke velat låta formen för densamma ha afgörande betydelse. Det är därför jag biträdt utskottets förslag. Men jag vill säga, att den motivering, utskottet i en viss punkt gifvit för yrkandet, att växlar till och med 300 kronor skulle vara stämpelfria, har jag ej kunnat gilla, ehuru väl jag på grund af förbiscende ej kommit att reservera mig mot densamma.

För att, herr talman, sammanfatta hvad jag yttrat, ber jag att få säga, att, då vi under närvarande förhållanden ej kunna komma ifrån att bevilja ett belopp motsvarande det, som växelstämpeln afser förskaffa oss, anser jag att Andra Kammaren skulle göra klokt i att antaga utskottets förslag, till hvilket jag därför ber att få yrka bifall.

Herr *Söderberg* i Hobborn instämde häruti.

Herr *Wilson*: Herr talman! I förevarande betänkande säger sig årets bevillningsutskott tro på, att det missnöje öfver växelbeskattningen, hvilket förspordes inom affärsvärlden under den tid då växelstämpel var införd i vårt land, skulle väsentligen berott därpå, att stämpelplikten inträdde redan vid växelns utställande. Vore nu detta utskottets påstående riktigt, skulle man ju ha anledning antaga, att inom affärsvärlden litet eller intet missnöje skulle komma att göra sig gällande med den nu föreslagna växelskatten, då ju stämpelplikten är föreslagen att inträda, först när växel öfverlåtes eller uppvisas till betalning. Men att detta utskottets påstående är oriktigt, synes mig vara till full evidens bevisadt genom de många protester, hvilka nyss varit berörda, och hvilka

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts.)

kommit från skilda delar af affärsvärlden inom vårt land. Jag tror alltså icke, att det missnöje, som förut gjort sig gällande och som helt visst skulle göra sig gällande äfven nu, om skatten komme att införas, berodde, som utskottet säger, därpå, att stämpelplikten inträdde något förr, än nu föreslagits, utan jag håller före, att det är tämligen likgiltigt för affärsvärlden, huruvida stämpelplikten inträder något förr eller senare, för såvidt nämligen stämpeln i fråga skall införas. Jag tror ej håller att missnöjet hufvudsakligen beror därpå, att man tycker att denna stämpelplikt skulle bli så särdeles betungande, såvida den skulle komma att drabba *kapitalet*, såsom vännerna till stämpelskatten påstå, utan jag håller före, att missnöjet hufvudsakligen beror därpå, att man inom affärsvärlden har fullt klart för sig, att denna växelskatt skulle komma att drabba förnämligast dem, som ha brist på rörelsekapital. Jag tror också, att 1903 års bevillningsutskott vid behandlingen af lagförslaget, som det då förelåg, träffade sanningen närmast, då det anförde följande, som återfinnes å sid. 6—7 af utskottets betänkande:

»Den af vederbörande departementschef år 1894 uttalade uppfattning, att den föreslagna skatten skulle komma att väsentligen träffa kapitalet, då detta visade sig, vore enligt utskottets förmenande icke med verkliga förhållandet öfverensstämmande, utan vore det fastmera själfva omsättningen, som i afsevärd mån komme att drabbas af denna stämpelskatt. Man borde ock betänka, att växlar för dem, hvilka behöfde använda sådana, i allmänhet ej representerade tillgång, utan fastmera skuld. En skattebörd på detta område skulle helt säkert verka orättvist och hämmande på näringslivets jämna och sunda utveckling och i sin ordning äfven ogynnsamt beröra skatteförmågan inom landet.»

Jag vill vidare framhålla, att den kapitalstarke affärsmannen i sitt kapital ju har ett medel att till det yttersta nedpressa priset på en vara, och han blir i detta afseende betydligt gynnad framför den, som på grund af bristande rörelsekapital är hänvisad till att som betalning för erhållna varor lämna accept; men än mer gynnad blir den kapitalstarke gentemot den i detta hänseende svagare därigenom, att, om han inom kort tid betalar varan, han tillgodogör sig sedvanlig kassarabatt. Det blir äfven här så, som det utskott, hvars ord jag nyss citerade, framhållit, nämligen att det blir icke kapitalet utan den, som har brist på sådant, som blir beskattad.

Jag vill vidare påpeka, att de allra största affärerna, åtminstone de största i den meningen att de representera det största kapitalet här icke komma att i minsta mån drabbas af den föreslagna växelstämpeln. Jag menar bankerna och bankirerna. Dessa skola helt visst veta att från sig afvälta den här föreslagna skatten.

Jag talade nyss om den kapitalstarke gentemot den kapitalsvage och framhöll, att den förre kommer i en betydligt mera gynnad ställning än den senare. Man kanske därtill svarar att samt-

liga affärsmän skola veta att från sig på allmänheten genom förhöjda varupriser afvälta växelskatten. Om så är förhållandet, hvilket jag för min del håller för troligast, utgör detta ett särdeles starkt skäl för, att jag icke kan biträda det föreliggande förslaget, ty då kommer denna växelstämpel att verka precis på samma sätt, som en del indirekta skatter nu göra, i det de drabba den fattige lika hårdt som den förmögne och sålunda stå i fullständig strid med moderna skatteprinciper.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Särskildt hårdt och orättvist framträder denna skatt, då det gäller *omsättning* af växlar. Vid dessa fall inträffar ju, att det ursprungliga växelbeloppet flera gånger kommer att delvis beläggas med stämpel och ju flera gånger desto större bristen på rörelsekapital är.

I ännu högre grad gäller detta, då det är fråga om ackommodations- eller låneväxlar. Det blir en ganska hög räntesats utöfver den gängse, som genom den föreslagna skatten skulle komma att erläggas af dem, som ha brist på rörelsekapital.

Då utskottet har föreslagit stämpelfrihet för växlar å belopp till och med 300 kronor, kan det synas som om utskottet därmed skulle hafva undanröjt en stor del af orättvisorerna, men jag håller före, att en hel del och alltför många stå kvar gentemot de kapitalsvage köparne, svaga i den meningen, att de ha ringa vinst på de varor, de försälja. Jag tänker härvid förnämligast på sådana artiklar som mjöl och äfven socker, hvilka äro af den art att de måste inköpas i större partier, hvarför de växlar, som accepteras såsom betalning för dem, i regel skulle draga växelskatt, samtidigt som förtjänsten på dessa varor är högst minimal. Däremot gå enligt mitt förmenande växlar, hvarmed betalning för korta varor sker, kanske i de flesta fall stämpelfria, oaktadt förtjänsten på dessa varor är rätt stor i förhållande till förtjänsten på de nyss nämnda varorna. Man skulle sålunda på detta sätt än ytterligare belägga med skatt, de oundgängliga lifsförnödenheterna. då däremot en del artiklar, som icke äro så nödvändiga för lifvets uppehälle, kanske skulle i många fall gå fria.

Af den senaste ärade talaren framhölls, hurusom bruket af växlar ej minskades under den tid, då liknande växelstämpel som den nu till behandling föreliggande var införd i vår lagstiftning, och däraf sluter han att det ej alls på något sätt är till skada för affärslifvet, om man inför växelstämpel.

Jag vill äfven påstå att, om man än skulle pålägga en betydlig större växelskatt i detta fall än hvad nu föreslagits, skulle likvisst bruket af växlar komma att ökas, därest tillgången på rörelsekapital är ringa, ty jag menar, att det förnämligast är på den större eller mindre tillgången på rörelsekapital det beror, huruvida bruket af växlar blir stort eller litet. Detta bruk är ett uttryck för bristen af kapital och, som sagdt, affärsvärlden skulle därför ej draga sig för att begagna sig af växlar, äfven om skatten skulle

Ang. ändrad lydelse af vissa para-grafer i stämpelförordningen. bli större, än hvad nu föreslagits. Men att det kunde vara någon rättvisa i att så att säga, beskatta brist på kapital, anser jag ej, att någon kan påstå.

Jag håller därför före, att, som sagdt, denna skatt i stort sedt kommer att drabba dem, som ha brist på kapital och ej dem, som äga sådant.

(Forts.)

På grund af hvad jag nu anfört ber jag, herr talman, att få instämma i herr Röings yrkande.

Herr Ekman i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Det är icke utan stor oro och bekymmer som affärsvärlden har mottagit förslaget om stämpelskatt på växlar; och de olägenheter, som äro förenade med denna skatt, hafva redan här blifvit kraftigt framhållna. På det hela taget behöfver jag därför icke ingå på den sidan af saken; men jag vill dock erinra om den stora konkurrens, som gör sig gällande inom handelsvärlden, och det betryck, som råder i affärerna, och om de stora risker och därmed följande förluster, som träffa handels utöfvare. Det hade därför varit ganska önskvärdt, om denna ytterligare tunga på affärsvärlden icke blifvit föreslagen; men å andra sidan måste jag ju medgifva, att i detta fall herr finansministern icke saknat anledningar att föreslå denna skatt. Det är ju en känd sak, att andra länder — och jag tror man kan säga nästan alla länder i Europa — hafva en sådan skatt, utan att man kan påstå, att affärslifvet däraf haft någon väsentlig olägenhet. Det är ju också så, att den stämpelavgift, som nu är föreslagen, är så pass ringa, att det väl icke är troligt, att därigenom användningen af växlar skulle i väsentlig mån minskas. Äfven så är det tydligt, att när staten behöfver penningar, dessa måste tagas någonstädes ifrån.

Här har redan blifvit sagdt, att hvar och en, som får sig en skatt pålagd, icke tycker om den, och att han protesterar emot densamma. Detta har skett också i detta fall. Men man får väl ändå lof att erkänna riktigheten af den finanspolitiska principen, att skatterna måste fördelas och läggas lite här och lite där, så att de icke tynga alltför mycket. Alla böra ju bidra till de utgifter, som landet icke kan undgå; och att nya skatter i ena eller andra formen behöfvas, det kan väl icke förnekas. Man får då taga i öfvervägande, hvilken skatt det är, som skulle tynga minst; och jag tror, att det icke rättvisligen kan sägas, att denna stämpelskatt skulle vara mera betungande än vare sig inkomstskatt eller maltskatt. För min del kunde jag önska, att frågan om inkomstskatt eller maltskatt hade varit afgjord, *innan* denna fråga kommit till afgörande. Så har emellertid icke skett, och man måste därför fatta position. Jag är för min del icke absolut motståndare till denna skatt under närvarande förhållanden. Men det är en sak, som jag i sammanhang härmed vill säga, och det är denna: Det är icke något stort belopp, som det här gäller, och, såsom jag nyss

sade, tror jag icke att detta belopp kommer att betunga rörelsen i afsevärd grad; men skulle man fortgå på denna väg, skulle det såsom en talare yttrade, vara så, att detta bara är första steget, och att vid inträffande penningbehof denna skatt kommer att ökas, då befarar jag, att det är en afsevärd skada, som kommer att tillfoga näringarna. Jag vill därför redan nu uttala den åsikten, att affärlifvets representanter måste absolut motsätta sig hvarje ökning af denna stämpelskatt. Jag vill också hoppas, att, liksom det på 1890-talet inträffade, denna stämpelskatt måtte borttagas, då statens finanser åter komma i sådant skick, att den kan undvaras.

Jag vill icke, herr talman, göra något yrkande, därför att jag så väl förstår de antipatier, som många här i kammaren hysa mot denna skatt; och om det är någon, som har sådana, så vill jag icke öfvertala honom. Men då jag väger det ena mot det andra och tänker särskildt på det penningbehof, som icke kan bortresonneras så vill jag nämna, att jag för min del kommer att rösta för denna stämpelskatt.

Jag har, herr talman, intet yrkande.

Herr Olofsson: Herr talman, mina herrar! Det har här framhållits åtskilligt i denna sak från affärsvärldens sida. Jag vill gifva en liten bild af huru denna fråga ter sig från landtbrukaresynpunkt. Jag vill då omtala, huru förhållandet är i Jämtland rörande växlar.

Under ett år sådant som det förra har landtbrukaren en god skörd; men skörden, den enda vara som landtbrukaren i Jämtland egentligen har att afsätta, består af foder. För foder är det emellertid så godt som inga köpare; utan skall man sälja den varan, så måste det ske till mycket lågt pris. Följden blir, att bonden i allmänhet icke får in några kontanta penningar. Något kan han ju få genom mjölkproduktion och ludugårdsskötsel; men det förslår icke till att aflöna tjänare och till att svara för de utskylder, som han har att utgöra till stat och kommun; utan trots det att han fått en god skörd, måste han, eftersom denna icke kan afsättas, låna något penningar. Det vanliga sättet är då att gå till en bank med en växel. Det är ju också det behändigaste sätt, man har, att låna ett mindre penningbelopp. Det behöfves ju på växeln bara *ett* namn, jämte låntagarens medan på andra lånehandlingar erfordras minst ett par namn. Jag frågar nu: är det rättvist att lägga skatt på sådana växlar? Jag tror, att det är en så orättvis skatt, som en skatt gärna kan bli. Ty det är gifvet, att en skatt, som uttages från personer, som under sådana förhållanden behöfva låna penningar, träffar så oriktigt, som någon skatt kan träffa. En skatt skall väl träffa den mest bärkraftige och icke, såsom det här måste bli fallet, den *minst* bärkraftige.

Tänker jag återigen på den nu kommande våren, så är det vanligt i Jämtland, och jag tror i många andra delar af Norrland, att på vintern en hel del hästar gå i skogen för skogsafverkning.

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.
(Forts.)

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

På våren komma dessa hästar fram till bygderna, och bonden har då behof att köpa sig en häst för vårbruket. Ja, han har inga kontanter, utan det blir att taga en växel för att köpa hästen, och den växeln omsättes oftast många gånger om, och för hvar gång belägges den med stämpel. Är detta rättvisa, är detta en rättvis skatt? Nej, det blir i våra förhållanden en i så många hänseenden orättvis skatt, att jag för min del icke på några villkor kan vara med om densamma.

Då jag var hemma i påsk, frågade jag för ro skull en bankdirektör i Östersund, direktören för Jämtlands folkbank, hur stor procenten af rena låneväxlar eller s. k. ackommodationsväxlar var gentemot antalet rena varuväxlar. Det kunde han icke på rak arm svara på, men han svarade bestämdt, med detsamma, att antalet varuväxlar är mindre än antalet låneväxlar. Ja, det visar ju tydligt, att det är de mindre bärkraftige, de som häfta i skuld, som träffas af denna växelskatt.

För öfrigt vill jag säga, att jag tänker att det är åtskilliga af herrarna här i kammaren, som hafva den erfarenheten, att man ibland fått lof att hjälpa en och annan mindre bemedlad med ett lån. Atingen är det en yngling som önskar att komma in i elementarläroverket och studera; eller också är det en arbetare, som arbetat inom maskinområdet, och som vill taga maskinistexamen; eller också är det någon, som vill bli ångbåtsbefälhafvare, o. s. v. Huru betar sig nu en dylik fattig arbetare, som vill sträfvä sig fram och komma till en plats, där han kan få inkomster? Jo, han går oftast till en god vän och får hans namn på en växel för att dymedelst kunna taga sin examen. Jag tror, som sagdt, att det är flera i denna kammare som hafva den erfarenheten. Dessa växlar omsättas sedan gång på gång. Acceptanten har naturligtvis icke medel att inlösa den i första taget; och först när han tagit sin examen och fått en plats, kan han frigöra sig från skulden. Men under tiden har han fått betala denna stämpel många gånger om. Är detta rättvist? Nej, huru jag än ser på saken, så finner jag att detta är en så orättvis skatt, som det gärna är möjligt; och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till den reservation, som af herrar Bromée i Billsta m. fl. bifogats utskottets betänkande, och afslag såväl å Kungl. Maj:ts som utskottets förslag.

Med herr Olofsson förenade sig herrar *Karlsson* i Mo och *Jonsson* i Hå.

Herr Rune. Herr talman, mina herrar! Det är ju uppenbart, att det, då behofvet är stort och inkomsterna små, i statsregleringen gör sig ett kännbart behof gällande både af direkta och indirekta skatter. Den direkta beskattningen har ju den fördelen, att det är lätt att se, hvem den drabbar; men med den indirekta skatten är det ju så, att det mången gång är svårt att räkna ut, hvem den

träffar. I vissa fall har den indirekta beskattningen ju ett ganska stort berättigande. Så är t. ex. fallet med den under senare åren införda indirekta skatten, punschstämpeln, enär den är en skatt, som man lätt kan undvika — det föreligger ju intet som helst tvång eller verkligt behof att dricka punsch — dels drabbar den i regel dem, som äro ekonomiskt starka och verkligen kunna bära skatten.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Det är ju föreslaget att införa en ny indirekt skatt, nämligen stämpel på inländska växlar. Om man skulle försöka att räkna ut, hvem den skatten drabbar, så tror jag att man skulle komma till det resultatet, att den träffar de minst bärkraftige. Herr finansministern säger ju också i den kungl. propositionen: »Äfven om formellt sedt kostnader af ifrågavarande slag helt och hållet åligger låntagaren, den diskonterande eller annan viss person, som uppträder såsom part i transaktionen, blir det dock ytterst tillgång och efterfrågan eller vissa andra allmänna faktorer som afgöra, i hvad mån samma kostnader i verkligheten slutligen komma att stanna å den formellt betalningsskyldige». Jag är verkligen fullständigt af samma uppfattning i denna sak som herr finansministern, att det är hvarjehanda, på förhand obestämbara omständigheter, som komma att bestämma, hvilken i sista hand får betala denna skatt. Men jag tror — och det kunde man hafva väntat sig, att det tillagts, eller åtminstone skulle jag önskat, att det varit tillagdt — att det i fråga om hvem, denna indirekta skatt drabbar, finnes endast en genomgående princip, och det är den, att i regel drabbar denna beskattning den, som har minsta bärkraften.

Det finnes, såsom herrarne veta, två olika slag af växlar. Det ena slaget är *låneväxlar*. Den föregående talaren talade om, huru olämpligt och svårt det är för dem, som använda sådana växlar, att ytterligare få kostnaderna förhöjda genom stämpel. Jag kan icke annat än instämma i detta. Och det måtte väl stå klart för en hvar, att, då växeln är ett rent lån, den kostnad som ytterligare lägges på växeln, väl måste drabba de minst bärkraftiga. Där om torde vi alla kunna vara ense. Men då fråga är om *affärsväxlar*, är det nog svårt att afgöra, hvem som drabbas af den ökade kostnaden. Jag tror, att det beror på hvarjehanda omständigheter, såsom finansministern sade. Jag tror, att en fabrikant, som har en gynnsam ställning. — vi hafva nyligen sett exempel på detta i t. ex. sockerrusten — nog icke kommer att betala växelstämpel. Ty jag tager för gifvet, att en sådan fabrikant lägger stämpeln på sina närmaste afnämare, och på så sätt undgår denna skatt. Men om det är en fabrikant, som har en jämförelsevis svag ekonomisk ställning — men det kan ju vara en arbetsam och hederlig och bra karl ändå — torde han nog få mycket svårare att komma undan denna växelstämpel. Jag tror, att äfven inom denna kategori drabbar växelstämpeln den, som är minst mäktig att bära den. Om man sedan går till en grosshandlare, tror jag, att den, som har en utmärkt stark ställning, både ekonomiskt och i andra afseenden, nog undgår de ökade kostna-

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

derna och vältrar skatten på andra. Så tror jag, att det går hela vägen. Och jag är öfvertygad om, att skatten många gånger och kanske i allmänhet går hela raden igenom och till sist drabbar konsumenten. Då hafva vi en konsumtionsskatt i stället, fastän den kallas skatt på växlar. Och denna konsumtionsskatt har icke den förmånen, som den skatt, jag nyss nämnde om, utan den har tvärtom den olägenheten, att den drabbar alla, utan afseende å deras bärkraft; och det hjälper icke att säga, att vi använda icke växlar, vi använda icke den sortens öfverflödsartiklar; skatten drabbar dock helt säkert alla konsumenter. Och jag påstår, att den drabbar mera konsumenter af nödvändighetsartiklar än af t. ex. lyxartiklar. Jag vill i detta fall nämna, att en handlande, som t. ex. handlar med mjöl eller fläsk och sådana stora reella saker, som springa upp till höga penningebelopp i allmänhet, har rätt stora växlar. Det gäller stora belopp. Denne får betala växelstämpel. Men för den handlande, som handlar med utländskt krims-krams, korta varor och sådant, som kanske icke är så nödvändigt, ställer sig saken annorlunda. Dessa varor torde nämligen icke gå till sådana belopp som de andra. Han använder mindre växlar och han kommer därför under stretket. Konsumenterna af dennes varor få därför icke betala ökad skatt. För min del tycker jag att, det borde vara motsatsen till en sådan sakernas ordning, man borde eftersträfvat.

Vidare har framhållits, att denna skatt är så liten. Ja, det är mycket lätt att räkna ut hvad det gäller. Om vi taga en växel på 1,000 kronor, en affärsväxel — jag tror, att de i allmänhet utfärdas på 3 månader — utgör stämpeln 50 öre. Stämpeln blir alltså på ett helt år 2 kronor. Och således blir det en ökning af växeldiskontot på två tiondels procent, d. v. s. en femtedels procent i detta fall. Om vi taga ett annat fall, nämligen en växel å 1,050 kronor, är man genast uppe i en stämpelskatt af 1 krona. Fyra gånger detta belopp gör fyra kronor per år, och på 1,050 kronor blir det ett ökad diskonto på nära fyra tiondels procent d. v. s. i det närmaste en half procent. Visserligen är diskontot icke särskildt högt för närvarande. Men jag tror, att det icke tål vid att höjas. Ty jag tror, att den lilla stimulans, som kan ligga däruti, att räntesatsen går ned till någorlunda normala förhållanden, väl behöfves för att egga företagsamheten, så att affärerna kunna komma i gång igen, och arbetslösheten kanske i någon mån motverkas. Jag tror, att tillfället, att nu lägga på denna skatt, därför är särskildt illa valdt.

Här yttrades af en föregående talare, att behöfvet nu är stort, och att vi därför skola taga denna skatt — jag uppfattade åtminstone den föregående talarens anförande så — blir det nu bättre tider, kunna vi taga bort denna skatt. Ja, denna skatt infördes 1894, men afskaffades 1898. Den var under pröfning år 1903, men afslogs då. Nu föreligger det till pröfning, om vi skola taga den igen. Det är väl dock icke lämpligt att så fara fram och tillbaka

beträffande en sådan skatt som denna. För min del tror jag, att det vore bäst att ha inkomstskatten i reserv. Den indirekta beskattningen bör hafva mer kontinuitet. Hvad som brister sedan i statsregleringen, får väl tagas i inkomstskatt, ibland högre och ibland lägre. Denna skatt lämpar sig bättre att undergå växlingar än en sådan skatt, som den nu ifrågasvarande.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Man skulle kanske kunna tycka, att det icke vore så förfärligt viktigt nu — därför att denna skatt är så liten — att se till, hvem den drabbar. Men jag tycker, att hela den princip, som på sista tiden utvecklats, när det gäller finansiella förhållanden och äfven skatteförhållanden, är af den beskaffenhet, att man får lof att se det hela i ett sammanhang.

Jag skall nu tillåta mig att göra en hastig öfverblick. Vi veta ju i alla fall, att statens inkomster hafva minskats med 300,000 kronor genom att vintullen är sänkt. Det var således en beskattning, som förut ålåg den förmögnare och mest bärkraftiga delen af befolkningen; och den är nu borttagen från dem. Jag vill icke klandra att vintullen sänktes, ty jag inser fullväl nödvändigheten af att detta skedde. Men just därför att man varit tvungen att nu på detta vis aflyfta en rätt betydande skatt från de mera bärkraftiga, anser jag tidpunkten vara så mycket mindre lämplig att vilja ersätta detta genom att antaga sådana skatter som drabba de minst bärkraftiga. Jag anser, från denna synpunkt sedt, att det icke alls är riktigt att nu taga denna stämpelskatt. Här har många gånger framhållits, att en af anledningarna till att de ekonomiska förhållandena här i landet icke äro så lyckliga som de borde vara, och att missnöjet kanske också är jämförelsevis stort, är den, att våra beskattningsförhållanden äro ordnade så, att skatterna drabba de minst bärkraftiga. Det har äfven utlofvats, att en omreglering af skatterna skulle ske. Under sådana förhållanden, när man den ena dagen talar om detta, tycker jag för min del, att det är högst olämpligt att andra dagen i praktiken omsätta detta vackra talesätt så, som nu är meningen att göra.

Ja, mina herrar, jag skall icke upptaga tiden längre med denna sak. Jag är öfvertygad därom, att denna skatt blir oss ålagd från samma håll, som i går voterade den utgift, som skatten skall täcka. Och det är ju därför egentligen onödigt att upptaga tiden längre. Men jag har icke kunnat underlåta att här i kammaren uttala min mening därom, att tidpunkten för denna skatts åsättande icke är lämplig, och att det öfver hufvud taget är olämpligt att ålägga en sådan beskattning som det nu är fråga om.

Herr talman! Jag ber att få yrka afslag å den kungl. propositionen.

Häruti instämde herrar *Camitz, Andersson* i Stärte, *Hellgren, Jonsson* i Gumboda, *Janson* i Bråten, *Rundgren, Bogren, Ström* i Transtrand, *Canell, Crafoord, Bosson* och *Stärner*.

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Herr talman, mina herrar! Den siste ärade talaren slutade med att säga, att han ansåg tidpunkten icke vara lämplig att pålägga denna nya skatt. Ja, jag vet för min del egentligen icke, hvilken tidpunkt kan ur den synpunkten, som af honom framhölls, anses vara lämplig för påläggande af nya skatter. Men *det* vet jag, att den nuvarande tidpunkten är sådan, att det är omöjligt att ur statskassans synpunkt undvika påläggande af nya skatter. Och dock torde väl *den* synpunkten få vara den, som, när det gäller att sköta statens affärer, i främsta rummet får lof att göra sig gällande, d. v. s. att man får icke, därför att man icke älskar att lägga på nya skatter, afstå därifrån, när skatter behövas. Valet af dessa skatter är ju en annan sak. Det skall jag komma till sedan.

För att emellertid nu först något bestyrka hvad jag säger, att det är nödvändigt att pålägga skatter i år till det sammanlagda belopp, som af Kungl. Maj:t blifvit föreslaget, skall jag be att till en början få instämma uti hvad den förste ärade talaren här sade därom, att ställningen för närvarande med afseende å budgeten och de åtgärder, som från Riksdagens sida med hänsyn till statsregleringen redan äro viktiga, gifver vid handen, att de besparingar, som hittills äro gjorda, behövas ungefär för att täcka de ökade kraf, som komma från riksgäldskontorets sida, och som, i likhet med hvad allt hittills varit vanligt, icke af Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen hafva upptagits, dels därför att uppgifter i det afseendet — jag tänker därvidlag på de af riksgäldfullmäktige föreslagna amorteringar af gamla lån — icke hafva af riksgäldfullmäktige till Kungl. Maj:t ingifvits, och dels beroende därpå, att en stor del af de ökade utgifterna sammanhännga med frågan om huruvida Riksdagen kommer att godkänna de framställningar om anslag af lånemedel, som visserligen delvis redan i statsverkspropositionen, men äfven — och hufvudsakligen — sedermera under riksdagens lopp framlämnats, och hvilka således icke gärna, särskildt hvad de sista beträffar, kunnat upptagas. De förra uppgå nu, efter hvad vi hört — amortering på två statslån, dels 1908 års statslån, som ju måste börja amorteras genast enligt vedertagen sed, och dels 1887 års statslån, hvars amortering riksgäldskontoret på, såsom det synes mig, fullt giltiga skäl har ansett nu böra påbörjas — uppgå tillsammans till omkring 760,000 kronor. Och därtill kommer sedan räntan på de nyss af mig angifna lånemedlen, hvilka torde kunna beräknas till mellan 800,000 och 1,000,000 kronor. Besparingarna i närvarande ögonblick äro ungefär 1,900,000 kronor, hvarvid jag utgår därifrån, att den proposition, som från Kungl. Maj:t snart nog är att förvänta angående extra lönetillägg för landtstaten på omkring 800,000 kronor, kommer att af Riksdagen bifallas.

Om från dessa besparingar dragas de cirka 1,700,000 kronor, hvarom jag nyss talade, blir det en nettobehållning af ett par

hundratusen kronor. Nu är det möjligt, att ytterligare några besparingar kunna komma att göras under riksdagens lopp. Men jag vill dock fästa uppmärksamheten på att ställningen med afseende å åtskilliga inkomsttitlar efter detta års inträde visat sig vara sådan, att bevillningsutskottet borde hafva sin uppmärksamhet fästad vid att, där sådant kan låta sig göra, i någon mån nedsätta de beräkningar, som blifvit af Kungl. Maj:t gjorda.

Jag vill därvidlag endast erinra om att tullmedlen äro i staten för nästkommande år upptagna till det belopp, 58 miljoner kronor, som de för fjolåret varit upptagna till och till hvilket belopp de äfven äro upptagna i innevarande års stat. Dessa medel lämnade emellertid i fjol en brist på 1,000,000 kronor, och under första kvartalet i år inbringade tullmedlen cirka 2 miljoner kronor mindre än under samma kvartal i fjol. Jag tror därför, att om några besparingar kunna göras, de böra anbringas i form af minskad inkomstberäkning och att skatterna således behöfva stå oförändrade kvar.

Jag skall också, då här på somliga håll tyckes göra sig gällande den uppfattningen, att de behof, som nu i form af nya skatter skulle täckas enligt Kungl. Maj:ts förslag, äro af mera öfvergående natur, bedja att få förklara, att jag måste -- något som jag dock, såsom torde vara för herrarna förståeligt, af många anledningar är ledsn öfver -- skingra en sådan uppfattning. Det är ingalunda något öfvergående behof af nya skatter, som gör sig gällande; det är tvärtom ett behof, om hvilket man redan nu, i den mån man kan öfverskåda den närmaste framtiden, kan säga, att det kommer att ytterligare stegras. Jag är icke säker på att icke 1909 års statsreglering kommer att sluta med en brist likväl som 1908 års statsreglering gjorde det. Det har jag redan i statsverkspropositionen antyd på tal om inkomsterna, och nu synes det kanske ännu tydligare, hvarthän det pekar. Det förhåller sig så, att inkomsten från järnvägarna är beräknad till 9 1/2 miljoner kronor. Af järnvägstyrelsen äro de emellertid i december 1908 beräknade till 8 miljoner kronor. Vidare hafva vi sockerskatten. Såsom herrarna veta, blef det ett uttag under den sista dagen i december i fjol, hvarigenom sockerskatten under fjolåret ökades i abnorm grad, hvilket i sin mån bidrog att minska bristen i 1908 års statsreglering, men det kommer igen under år 1909 och med afseende på 1909 års beräkning af statsinkomsterna torde det komma att inverka med 2 à 3 miljoner. Om dessutom tullmedlen nedgå, så hafva vi ytterligare brist. Huruvida vi genom ökade inkomster på andra håll eller besparingar i anslagen kunna motverka detta, är mycket svårt att säga. Men jag vill dock framhålla, att det icke synes osannolikt, att äfven 1909 års statsreglering kommer att sluta med underskott.

Därtill kommer då ytterligare för 1911 års budget, att, om det blir något underskott på 1909 års stat, så synes detta mig böra

Ang. ändrad lydelse af vissa para-grafer stäm-pelförordningen.
(Forts.)

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
peleförord-
ningen.*

(Forts.)

ersättas i 1911 års budget, likaväl som det föreslagits, att bristen under 1908 skulle, så långt man kunde tänka sig det, täckas i 1910 års budget. Sålunda skulle detta komma att inverka på 1911 års stat. Men äfven om det icke blir brist för år 1909, så är det tydligt och klart, att det icke blir öfverskott från föregående reglering. I år har vid uppgörandet af förslag till 1910 års stat man räknat med ett öfverskott af netto 6,700,000 kronor. Det kommer säkerligen att falla bort vid den reglering, som skall göras under nästa år. Vidare är det enligt uppgifter, som jag inhämtat, tydligt, att, hvilket i och för sig kanske icke är af odeladt obehaglig natur, riksbanksvisten kommer att minskas för år 1909 på grund af de redan nedgångna räntorna. Men för statsregleringens behof betyder detta en minskad tillgång för 1911 års stat, som kanske uppgår till bortåt 3 miljoner kronor. Då man ju å andra sidan har alldeles klart för sig, och det lär väl icke kunna af någon förnekas, att utgifterna äro stadda i ständigt stigande och att, hvilken uppfattning man än kan hafva angående dessa utgifters natur, man i allt fall icke lærer kunna bringa det så långt på något håll, att utgifterna skulle minskas mot föregående år, är det ju tämligen klart, att det skattebehof, som denna framställning afser att afhjälpa, icke kommer att kunna minskas under en öfverskådlig framtid utan med all sannolikhet kommer att bestå och kräfva, att landet påtager sig ytterligare bördor.

Jag har ansett mig böra säga detta, på det att situationen måtte blifva fullständigt klar. Och jag vill också tillägga, att om man nu skulle vilja i ett eller annat afseende genom det sätt, hvarpå man skulle kunna handskas med inkomstberäkningen, åstadkomma på papperet ett resultat, som kan se tillfredsställande ut, så medför detta uteslutande, att svårigheterna för framtiden blifva så mycket större. Jag tror — åtminstone är det en regel, som jag för min del alltid sökt följa — att det vore klokast att söka öfver så lång tid som möjligt fördela bördorna och icke samla dem på en tidpunkt. Det är också samma anledning och samma betraktelsesätt, som gjort det för mig till en bjudande plikt att söka fördela bördorna på så många axlar som möjligt och icke koncentrera dem på en punkt. Jag har visserligen hört, och jag har sett det anföras, att det skulle vara en sedan 50 år föräldrad ståndpunkt i skattepolitik, som jag på det sättet ställde mig på. Ja, det är ju möjligt, men i så fall får jag väl trösta mig med det, att det tyckes vara en ståndpunkt, som fortfarande anses vara af reellt värde i de länder, där man dock torde få anse, att finansvetenskapen gjort större framsteg än hos oss, och där dylika förslag blifvit framlagda af personer, med hvilka jag icke ett enda ögonblick eller ens på ringaste sätt tänkt att jag skulle kunna jämföras. Såsom herrarna veta har ett skatteförslag framlagts af tyska riks-finansministern. Det var ungefär 500 miljoner mark, som därvid behöfde täckas, och af detta belopp skulle 100 miljoner mark utgå i direkt skatt

och återstående 400 miljoner genom konsumtionsskatter. Jag är, *Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.* med den uppfattning jag har om saken, ledsen att behöfva lämna den upplysningen, att det icke ser ut, som om tyska riksdagen ens vill täcka dessa 100 miljoner mark med direkt skatt, utan vill lägga äfven en väsentlig del af dem på konsumtionsskatterna. Således intager tyska riksdagen i detta afseende en ännu mer föråldrad ståndpunkt än den tyska riksfinansministern. Och om man jämför i detta afseende siffrorna i hans budget med siffrorna i denna lilla, jämförelsevis beskedliga framställning, så intager han en mera föråldrad ställning än den, som förekommer i den här framlagda propositionen.

(Forts).

Herrarna hafva också i går och i dag i tidningarna sett, hur engelska finansministern söker råda bot för refvorna i den engelska budgeten och däraf funnit, att konsumtionsskatter ingalunda äro något för honom främmande, utan han har nödgats föreslå, att en väsentlig del af bristen skulle täckas af konsumtionsskatter. Med afseende å förhållandet mellan våra konsumtionsskatter och våra direkta skatter vet jag så mycket — jag är icke nu i tillfälle att framdraga några siffror — att berörda förhållande numera ingalunda är sådant, att det kan gifva fog för den anmärkning, som här blifvit framställd därom, att man alltför högt får anlita konsumtionsskatterna med förbigående af de direkta skatterna. Framsteget med afseende på den direkta beskattningen i vårt land har under den senaste tiden varit synnerligen stort, och jag vill i detta afseende framhålla, att när man jämför det ena landets skattetinga med det andra landets, så får man icke jämföra endast och allenast den statsliga beskattningen i ena landet med den statsliga beskattningen i det andra, utan man måste jämföra beskattningen i dess helhet i det ena landet med beskattningen i dess helhet i det andra landet. Å ena sidan kunna sådana skiljaktigheter förefinnas mellan reglerna för den ena eller andra sortens beskattningar i det ena och i det andra landet, att en jämförelse mellan endast den ena eller den andra sorten skulle komma att blifva högst haltande. Å andra sidan är det tydligt och klart, att då det talas om skattebördan och huru den tynger för vederbörande, är i främsta rummet den omständigheten att taga med i beräkningen, hvilka samtliga skatter jag måste betala, och icke blott den omständigheten, till hvilket håll skatten skall erläggas, till stat eller till kommun; och sedt ur den synpunkten är det, som jag anser, att vi kommit långt i den vägen. Det är också därför jag vill i detta sammanhang rätta ett litet misstag, som jag tror, att den siste ärade talaren gjort sig skyldig till. Han apostroferade mig särskildt i det afseendet och sade, att när man står och talar så vackert — jag ber att få tacka för komplimangen — som jag emellanåt gör om att man skall utjämna skattebördan, skall man icke andra dagen komma och i handling göra något alldeles motsatt. Jag kan ju förstå, att den ärade talaren därvidlag särskildt tänkte på mitt

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*
(Forts.)

föredrag i somras, men jag ber då att få fästa andras och hans uppmärksamhet på att detta föredrag höll sig inom en ganska begränsad ram. Det gällde då ej annat än den direkta beskattningen och i det sammanhanget närmast den direkta beskattningen till staten, enär kommunalbeskattningen endast i förbigående berördes. Jag framhöll vid sagda tillfälle, huruledes det direkta beskattningsväsendet var så ordnad hos oss, att det drabbade synnerligen ojämnt, och att det var en omläggning af dessa ojämnheter inom den direkta statsbeskattningens ram, som i främsta rummet vore af behovet påkallad.

Däremot får jag säga, att jag skulle vara synnerligen ledsen, för den händelse man därpå skulle ha fått den uppfattning, att jag icke skulle vilja tänka mig någon som helst ökning af en konsumtionsbeskattning, utan vilja lägga allting på den direkta beskattningens väg. Det kan jag hvarken ur den ena eller andra synpunkten vilja vara med om och allra minst ur den rent fiskaliska synpunkten, emedan jag för min del har den lefvande uppfattningen, att om man skulle göra på det sättet, så skulle man snart nog finna, att man betett sig ungefär som gumman, som slaktade hönan, som värpte guldägg, och det kan ju en finansminister icke vara betjänt med.

Hvad de nu föreslagna skatterna beträffar, har jag gått ut från den uppfattningen, att de i det stora hela taget äro af sådan beskaffenhet, att de måste tänkas icke vara af en tillfällig karaktär, och att därför de, med hvilka detta är förhållandet, böra ordnas med hänsyn till att de måste äga bestånd, tyvärr, under en lång följd af år. Att man då söker lägga dessa skatter så lämpligt som möjligt, är ju naturligt. Det hade varit synnerligen önskvärdt, icke minst för mig, om de arbeten, som pågå — och jag försäkrar att detta icke blott är ett tal, utan att det verkligen förhåller sig så — just för utredning af skatteproblemet, hade varit så långt framskridna, att man redan vid detta tillfälle kunnat i vidsträcktare mån basera de förslag till nya skatter, som man varit tvungen att komma med på resultatet af de förevarande arbetena.

En talare har här anmärkt, att man borde ha kommit med ett förslag om arfskatt. Ja, mina herrar, jag har ingenting emot att tänka mig en arfskatt, och jag är öfvertygad om att en sådan utan tvifvel en gång måste komma, men för att icke gå i blindo har man velat ha vissa utredningar därom gjorda för att se, hur man lämpligast skulle lägga en sådan skatt. Dessa utredningar äro ännu icke färdiga, men jag hoppas, att de skola bli det så snart, att Riksdagen blir satt i tillfälle att åtaga sig en dylik skatt inom icke alltför många år.

Emellertid hade jag under för handen varande förhållanden icke något annat att göra, än att gå fram på de gamla, af andra redan upptrampade stigarna, och då var det väl icke underligt, att

man bland annat, tänkte på denna växelskatt. Som herrarne här af propositionen ha sett, så är det dock på det sättet, att denna stämpelskatt är införd i hvartenda land i Europa, med undantag af Finland och, hvad beträffar inrikes växlar, vårt eget land. I åtta af Europas länder är växelskattesatsen högre, i sju är den lika med och i två är den något mindre, än hvad här är föreslaget. Jag utelämnar Schweiz, där skatten är af kantonal beskaffenhet, d. v. s. där den ena eller andra kantonen äger att bestämma om detta. Där förekomma variationer af dessa fyra här nämnda slagen — i en del kantoner saknas den, i en del är den lika, i en del mindre och i en del större, än hvad här föreslagits.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Det torde väl kunna erkännas, att, när man har sökt efter skatter, det ligger nära till hands att stanna vid en sådan, som är af den beskaffenhet, att den blifvit införd i alla andra länder, med hvilka vårt land kan jämföras. Det är icke blott de stora, de rika, de kapitalstarka länderna, som ha en sådan skatt, utan äfven sådana länder, med hvilka jag tror, att ingen svensk anser, att vi icke kunna mäta oss. Man finner däri ett ganska starkt stöd för införandet af en dylik skatt, och detta stöd synes mig vara så mycket starkare, som vi redan här i landet ha stämpelskatt på växlar, fastän den gäller endast utrikes växlar, växlar, som här utställas för att i utlandet betalas. Men, mina herrar, när man nu talar mot att pålägga denna växelskatt här i landet, därför att den skulle lägga en sådan tunga på handelsomsättningen, så frågar jag: Brukar man icke ändå vara mera rädd för att bereda besvärigheter för exporthandeln? Brukar icke *den* vara föremål för en synnerligen gynnande omvårdnad från statsmakternas sida? Men det oaktadt har man lagt stämpel på utrikes växlar och bibehållit den alla tider. Det sätt, hvarpå utrikes handeln har utvecklat sig med användning af växeln, torde bäst af allt bevisa det öfverdrifna uti farhågorna för verkningarna af växelstämpelns påläggande äfven på den inrikes växeln.

Nu har här talats ganska mycket om hvem som får betala denna stämpel, och det har mycket riktigt sagts, att jag därvidlag framhållit: det vet jag icke; och jag upprepar det, jag vet det icke, därför att det beror, som sagdt, på omständigheterna. Än kan det vara den ene, än kan det vara den andre. För min del har jag sett saken på det sättet, att detta ju blir en omkostnad, som ytterligare lägges på affärerna. De omkostnader, som man nu har för sin affär, kan man ibland få helt och hållet och ibland delvis ersätta. På samma sätt kommer det att gå här. Då frågar jag, när så är förhållandet, på hvem kommer denna skatt att hvila? Jag går till och med så långt, att jag säger, att ofta nog icke ens den, som drabbas af skatten, kan säga, huruvida han träffas af den eller ej.

Därvidlag har jag, såsom ledamot af enskild banks styrelse under åtskilliga år, en viss erfarenhet och äfven erfarenhet som affärs-

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts.)

man; och det lär nog icke vara så, att man på räkningen sätter upp stämpeln såsom en särskild post. Det gör man icke annat än i riktigt stora affärer, särskildt banker emellan. Vinsten är där så liten, att man måste lägga på alla omkostnader, men i annat fall, i vanliga affärer, går växelstämpeln, såsom en vanlig omkostnad, in i affären och blir icke synlig. Det är bland annat därför, som det är så svårt att afgöra, hvem som i själfva verket får betala stämpeln, ja, som, såsom sagdt, ofta nog icke ens den, som verkligen betalar den, är medveten därom. Men den omständigheten, att den, som får betala skatten, själf icke vet, att han får betala den, borde väl tyda på att detta är ett ganska lyckligt sätt för en skatts anordnande. Det torde ock vara just denna omständighet, denna egenskap hos stämpelskatten, som gör, att detta slags skatt i allmänhet har nått en så stor utveckling i utlandet. Jag vågar säga, att denna utveckling blifva vi tvungna att så småningom följa med, men jag vill säga, att, så vidt jag förstår, detta ej behöfver innebära, att en ökning af speciellt denna stämpelskatt skulle komma att inträffa. Denna stämpel är förslagen till $\frac{1}{2}$ pro mille, och det är det vanliga. Det torde icke finnas någon anledning att antaga — några löften för en längre framtid kan ju ingen gifva — att denna stämpel skulle ökas, utan om ytterligare medel behöfvas, finnes det andra beskattningsformer, som ligga närmare till än en dylik ökning af växelstämpelns skattesatser.

Nu har här sagts, att det är så många, som opponera sig emot denna stämpel. Ja, äfven jag har hört denna opposition. Jag var själf närvarande vid handelskammarmötet och hörde de skäl, som där framlades mot denna skatt, men jag får säga, att när jag efteråt talade vid den ene efter den andra eller, rättare sagdt, när de efteråt kommo fram och talade vid mig — jag uppträdde äfven och yttrade några ord — förklarade de, att om de hört saken framläggas så förut och vetat, huru ställningen var, hade de funnit sig i saken, ty de mente tro på, att man naturligtvis icke kan säga, att denna skatt verkar *förlamande* på näringsverksamheten. Ett sådant påstående vore ju ej heller hållbart, ty huru skulle det då vara ställt med näringsverksamheten i alla de länder, där man har en dylik stämpel? Det är en tunga, det skall ingen säga något emot, men det är *hvarje* skatt, och när nya skatter behöfvas, får man åtaga sig dem. Jag fick alledeles bestämdt det intrycket från nämnda möte, att man där hade den uppfattningen, att behöfs det, gagnar det staten, så slå till, såsom det hette här i kammaren vid ett tillfälle.

Jag skall nu tillåta mig att yttra ett par ord angående de ändringar, som bevillningsutskottet gjort i Kungl. Maj:ts proposition. Jag får säga, att med den syn, jag har på dessa saker, kan jag icke finna de af utskottet föreslagna ändringarna lyckliga. Jag har den uppfattningen, som här förut blifvit uttalad, att växelinstitutet är afsedt att vara ett omsättningsmedel vid varurörelsen,

och går man ut ifrån detta, är det alldeles riktigt, såsom här sagts, att man principiellt icke borde föreslå någon lindring i fråga om vissa växlar, huru litet belopp de än äro ställda på. Jag skulle verkligen icke heller för min del ha föreslagit något, sådant, för den händelse icke under de 4 à 5 år, som växelstämpeln varit införd här i landet, en dylik lättnad hade medgifvits. Då voro ju växlar under 100 kronor fria från stämpel, och jag ville omsorgsfullt undvika hvarje åtgärd, som kunde anses innebära något slags skärpande af de förhållanden, hvarunder växelstämpeln förut hade här existerat. Jag är glad öfver att äfven de bestämdaste motståndarne till all växelstämpel dock ha erkänt, att jag lyckats i mina bemödanden att göra denna skatt så lindrig, som man gärna kan tänka sig, om den nu öfver hufvud taget skall påläggas. Jag ville således icke skärpa villkoren, men jag ansåg tillika, att man icke borde göra för stora medgifvanden. Bevillningsutskottet har föreslagit, att alla växlar på upp till 300 kronor skulle vara fria. Om jag nu delar upp växlarne i två slag, dels varuväxlar och dels låneväxlar — hvilka båda slag blifvit berörda i utskottets utlåtande — får jag beträffande de förra, varuväxlarne, säga — och därvidlag får jag äfven åberopa min egen erfarenhet från den tid, då jag såsom ledamot i en enskild banks styrelse biträdde vid diskontering af växlar — att de små varuväxlarna å 2- eller 300 kronor ofta, för att icke säga oftast, representera de mest lukrativa affärerna, under det att de stora varuväxlarna, som gälla större varuslag, i allmänhet representera en mindre vinst.

Här har talats om s. k. korta varor, d. v. s. varor af i allmänhet utländskt ursprung. Dessa säljas med synnerligen stor och god avance, och jag kan säga herrarna, att många af de små varuväxlarna gälla just korta varor. Dessa växlar komma in i kolossala kvantiteter, men hvar och en växel är på ett ganska ringa belopp. Vinsten lär på dylika varor kunna uppgå till 20, ja, ända till 40 och 50 procent, under det att den på de stora varorna endast uppgår till några få procent. Jag tror, att det är en alldeles oriktig princip att befria dylika små växlar från stämpelbeläggning. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att det dock icke är så, som bevillningsutskottet här säger, att stämpelbeläggnigen åligger varuköparen, utan den åligger den, som diskonterar växeln, och det är icke varuköparen. Huru den sedermera drabbar, har jag förut berört, men stämpelbeläggnigen åligger den, som säljer varan, och den, som säljer sådana varor, som jag nyss talade om, är sannligen bättre i tillfälle än de allra flesta andra att bära den lilla afgift, som stämpeln har med sig, och han kommer nog icke att taga ut den af köparen, emedan det icke behöfs, då affären i alla fall är fördelaktig för honom. Ur den synpunkten sedt tror jag, som sagdt, att det är ett rent misstag att befria dessa mindre växlar; man vidtager därmed en åtgärd, som har helt andra följder än de man tänkt sig och önskar.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

Hvad beträffar låneväxlar, kan jag för min del icke annat än instämma i det uttalande, som här gjordes, att de äro en fullständig afart af växelinstitutet. Detta är aldrig ämnadt att begagnas i rent låneändamål, och när det begagnas i sådant syfte, medför det på grund af de bestämmelser, med hvilka det är omgärdadt, så stora fördelar för den, som begagnar sig däraf, att det sannerligen icke kan anses vara för mycket, om denne till staten får för dessa fördelar betala den lilla tribut, som ligger i växelstämpeln. I hvilket fall som helst synes det mig icke vara rimligt att låta ett sådant institut som växelinstitutet normeras af det sätt, hvarpå det begagnas vid sidan af det med detsamma egentligen afsedda syftet.

Jag tror således för min del, att det riktigaste torde vara att taga Kungl. Maj:ts förslag i den nu föreliggande frågan.

Herr Carlsson i Herrljunga: Herr talman, mina herrar! Efter herr finansministerns yttrande i den föreliggande frågan är det ju mycket svårt att taga till orda och tala för afslag å den kungl. propositionen, såsom jag här ämnat göra, men jag skall i alla fall göra det och det på grund af följande skäl. Den bebådade växelkatten kommer enligt mitt förmenande att verka skadligt både för den enskilde och för näringslivet i dess helhet. Jag skall nu icke söka föra köpmanskårens talan, utan fast mer den enskildes, hvilken jag tror träffas hårdast af förslaget, i händelse det antages till lag. Det blir ju, såsom hvar och en lätt kan förstå, icke kapitalnehafvaren, utan den lånebehöfvande allmänheten, som får vidkännas denna extra specialskatt. Och detta icke blott en gång, utan flera gånger å samma belopp, i händelse han är nödsakad göra omsättningar.

Man måste ta i betraktande hurusom det numera är så godt som modernt landet rundt, för att icke säga nödvändigt många gånger, att vid behof af penningar använda växelsystemet. Med den utveckling, vårt bankväsende på senare tider tagit, är det för öfrigt nästan omöjligt att kunna komma åt tillfälliga penningelån på annat sätt. Banker växa upp som svampar ur jorden, och inom kort så torde vi ha en sådan i hvarje by. Förr var det ganska lätt för menige man att få sig ett s. k. ficklån på någon tid för sitt tillfälliga behof; men försök med det nu! Omöjligt. Bankerna skola bestämma och förmedla. Den mera försigkomne eller kapitalisten lämnar allt hvad han kan undvara åt banken att förvalta, och den mindre försigkomne får lof att bekväma sig med att låna af banken. Det är då lätt att praktisera växelsystemet. En småbrukare t. ex. behöfver större kreatursuppsättning eller bättre åker- och körredskap, en handtverkare är, för att kunna följa med sin tid och upptaga konkurrensen i sin bransch, nödsakad skaffa sig maskiner och tidsenliga redskap o. s. v. Dessa personer, hvilka tro och hoppas, att de efter dessa inköp skola kunna föra en bättre

existens, betjäna sig af växelsystemet just för dess stora bekvämlighet. Och de göra detta med den förutfattade meningen, att genom s. k. omsättningar göra afbetalningar. Om vi utgå från den tanken, att beloppet i första hand utgör 600 kronor och att acceptanten afbetalar 25 kronor hvar tredje månad, så gör detta icke mindre än 24 stycken omsättningar och dito stämpellösen. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle endast stämpelskatten härå belöpa sig till 12 kronor å detta lilla belopp. Enligt utskottets förslag skulle det bli något mindre.

Jag har här i min hand en liten broschyr, undertecknad af »näringsidkare», och jag ber få uppläsa ett brottstycke ur densamma. »Hvad angår näringslifvet — heter det där bl. a. — och de dagliga affärstransaktionerna, så är en dylik stämpel för ingen del önskvärd. Växeln är ett papper, hvarigenom affärstransaktioner och likvider i hög grad underlättas. För leverantörer och säljare innebär det en stor lättnad i arbete och tidsförbrukning att äga sina tillgodohafvanden i form af växelfordran. För vinnande af detta ännu blott delvis uppnådda ändamål, hafva de ock underkastat sig uppoffring af förlängd kredit på 3 å 4 månader, hvilken kan anses medföra en ränteförlust af 1 å 2 procent. Skulle nu rekvirenters och köparens benägenhet att betala med accept väsentligen försvagas genom en växlestämpel — hvilket ofelbart skulle komma att inträffa — så skulle därigenom affärslifvet återföras till en obekvämlighet, som alls ej passar för vår tids förhållanden och som skulle försvagande inverka på vårt redan förut af allehanda svårigheter tyngda näringslif.

Hvad staten beträffar, blefve dess vinst af denna beskattning efter någon tid illusorisk. Ty lägger man skatt på hvarje särskild affärstransaktion, så skall det ej slå fel, att affärslifvets bekvämlighet inskränkes; men att lägga hämmande band på det redbara och lojala affärslifvets ledighet och bekvämlighet kan ingalunda anses som någon lofvärd skattepolitik.»

Hela apparaten synes mig för öfrigt blifva ganska besvärlig att sköta och kommer att ytterligare försvåra det mången gång redan nu rätt invecklade bankarbetet, och hoppas jag, att Riksdagens Andra Kammare biträder reservanterna i deras afslagsyrkande. Jag hoppas, att herr finansministern skall kunna hitta på något annat skatteobjekt än det här föreliggande. Jag skulle för min del vilja varmt rekommendera snus och tobak.

Jag skall inskränka mig till hvad jag nu yttrat och anhåller, herr talman, att med anledning af hvad jag sålunda anfört få i likhet med reservanterna yrka afslag å såväl den kungl. propositionen som å utskottets hemställan.

Herr Pålsson: Herr talman, mina herrar! Orsaken, hvarför vi i dag nödgas allvarligt diskutera föreliggande förslag till lag om införande af växelstämpelskatt, är ovedersägligen utgången af går-

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.
(Forts.)

dagens gemensamma voteringar. Hade denna votering utfallit i enlighet med andra-kammarmajoritetens sparsamhetsnit, hade vi i dag kunnat stryka ett bredt streck öfver denna synnerligen opopulära skatteform, som ju drabbar landets fria rörelsekapital. Men genom gårdagsvoteringen hafva vi kommit in i en återvändsgränd, hvarur vi ej kunna komma annat än med betydligt ökade skatter.

Då det vid gårdagens gemensamma votering visade sig, att den sparsamhetsanda, som utgjorde gamla landtmannapartiets stolthet, numera hos dess arftagare i Andra Kammaren själfdött, efter en ganska lång och som jag antar, smärtsam dödskamp, hvars början kan spåras vid den gemensamma voteringen i haubitsfrågan, återstår oss i dag att ombesörja bouppteckningen efter den så sorgligt hänsofne. Tyvärr måste svenska folket betala den halfannan miljon, hvarmed den aflidne i dödsminuten skuldsatte detsamma. Det hade gladt åtminstone mig, om den sparsamhet, som Andra Kammarens majoritet under den gångna riksdagstiden visat, onödiggjort påläggandet af nya skattebördor. Men Första Kammarens annex i denna kammare har ej så velat. För dem var underkastelsen under Första Kammaren det värdefulla och handpenningen, halfannan miljon, ej för hög.

Således ha vi endast nu att besluta nya skattebördor. Här gäller det icke att resonera, utan marschera. Af den nu föreslagna växelskatten måste utkramas en del af statsbudgetsbristen. Då från beskattning undantagits växlar å visst mindre belopp, har man enligt min mening gjort hvad som göras kan för att skydda de ekonomiskt svagare från att betala kostnaderna för det ovärdiga slöseriet med statsmedel, som ligger i det i går voterade högre beloppet till flottans nybyggnader.

Då vi således af förhållandenas makt tvingas att pålägga svenska folket ökade skattebördor, ber jag, herr talman, få yrka bifall till utskottets här gjorda hemställan.

Herr Riström: Herr talman, mina herrar! Jag ber endast att i korthet få angifva min ståndpunkt i denna fråga.

Jag anser, att denna stämpel innebär en orättvis beskattning, därför att den kommer att hufvudsakligen drabba det lånta kapitalet; den kommer att drabba köpmän och industriidkare, som ha litet eller intet kapital, medan den endast i ringa mån kommer att drabba andra, som verkligen kunde stå ut med en dylik ökad beskattning. Det är nu allmänt känt, att den mindre handeln i synnerhet i de trakter, hvarifrån jag är, är mycket tryckt, och man ser där tidt och tätt fallissement inom handelsvärlden. På grund af den frihet, som nu är medgifven i fråga om idkande af handel, minskas icke handelskåren, utan ökas tvärtom dagligen. Hvad är det första steg, som dessa nya köpmän företaga sig? Jo, att köpa varor mot växlar. En hemmansägare till exempel blir mycket ofta vid större köp nödsakad att utfärda växel på det han köpt. Han kom-

mer sålunda att drabbas af denna växelskatt och dessutom många andra, men kanske mesta de kapitalsvagare. Och så är det ett förhållande, som är mycket ledsamt, nämligen att växlarna vanligen äro utfärdade på tre månader, men då denna tid är förbi, har köpmannen ofta icke penningar att betala växeln med, utan den måste omsättas, och detta kan upprepas tre till fyra gånger — jag har själf erfarenhet af detta — och i synnerhet vid sådana tillfällen skulle en sådan skatt bli mycket kännbar.

Nu är det ju ganska svårt att motbevisa de påståenden, som här förekomma i sammanhang med den statistiska utredningen. Men enligt min öfvertygelse är denna beskattning orättvis. För min del skulle jag önskat en rättvisare beskattning för fyllande af den brist, som förefinnes i statsbudgeten.

Det är en misstanke, som gör sig gällande bland allmänheten: man befarar, att det blir konsumenterna, som få betala denna växelskatt. Jag tror icke, att man har så orätt häri. Man kan visserligen, som herr finansministern framhållit, icke så noga veta, hvem denna skatt egentligen drabbar, men att den i hufvudsak kommer att drabba konsumtionen är min öfvertygelse. Nu tror jag, att om Riksdagen skulle begagna sig af den utvägen att belägga inkomsten med en högre tribut, så skulle detta, oaktadt det icke är tvifvel om att äfven en sådan skatt skulle kännas tryckande, dock bli rättvisare. Ty inkomstskatten drabbar ju personer, som ha inkomster, men växelskatten drabbar enligt min uppfattning alltför mycket personer, som icke ha några större inkomster, såsom mindre handelsidkare och andra, som icke böra ytterligare beskattas. Vid inkomstskatt vet man, att det är inkomsten, som träffas, och inkomstskatten drabbar ju de mindre inkomsttagarne mindre och de större mera. Den drabbar sålunda den större förmögenheten relativt mera, men den större förmögenheten bör ju i allmänhet lättare kunna betala mera än den mindre.

Herr talman, jag ber få instämma i den reservation, som är afgifven af herrar Bromée i Billsta med flere.

Herr Rune: Herr talman! Herr finansministern trodde, att jag skulle ha tänkt på hans uttalande, då jag yttrade mig rörande en skatteomläggning i mitt sista anförande. Jag ber då att få säga, att jag icke särskildt tänkte på hans uttalande, emedan här förut i kammaren uttalats starka kraf på en omläggning af skatterna. Men jag vill icke förneka, att sedan herr finansministern upptagit saken till bemötande jag anser, att den kan gälla äfven hans uttalande.

Vidare nämnde herr finansministern, att tidpunkten nu vore lämplig att ålägga denna skatt, därför att detta helt enkelt vore oundvikligt. Ja, nog vet jag, att omständigheter inträffa, som vållat, att vi ha oundvikliga utgifter, men om det är oundvikligt att bestrida dessa utgifter genom införande af en växelskatt, det

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.
(Forts.)

tillåter jag mig bestrida. Det må väl i all rimlighets namn finnas andra medel att tillgripa, framför allt den direkta beskattningen. Herr finansministern sade vidare, att det är nog nödvändigt att låta både direkt och indirekt beskattning komma till användning, och att man måste se till, att man kan lägga skatterna på så många axlar som möjligt. Ja, nog tror jag, att denna princip varit bestämmande vid förslaget att införa växelskatt, och den principen måste ju alltid tillämpas, då det gäller att lägga skatt på de minst bärkraftiga, hvilka ju utgöra flertalet. Men om meningen varit att välja en skatt, som hufvudsakligen skulle träffa dem, som hade de starkaste axlarna att bära den, då synes mig, att herr finansministern icke valt riktigt, då han föreslagit just denna växelskatt.

Vidare nämndes, att man i andra länder infört denna skatt. Detta kan man i dessa länder göra, ty då statsmakterna ha en hjord att klippa, klippa de allt efter som ullen växer. Men jag tror, att statsmakterna i andra länder beredt de skattedragande, som klippas, tillfälle att få litet mera ull än hvad statsmakterna gjort med de skattedragande här i landet. Jag vill erinra, att Sveriges fastighetsägare betala en alldeles för hög ränta på sina in-teckningslån. Sveriges kommuner betala helt säkert högre ränta på sina lån än som skulle behövas, och jag tvekar icke att uttala såsom min öfvertygelse, att Sveriges landtmän genom sin hypoteksförening, som icke är så inrättad som den borde vara, betala en högre ränta på sina lån än som behöfdes. Jag tror, att myndigheterna mera borde verka för att skatteförmågan ökades i detta land, ty därför att skatteförmågan är så liten, tror jag, att myndigheterna icke här kunna klippa sin hjord på samma sätt, som man kan det t. ex. i Tyskland. Det förhåller sig så, att om ullen är kort och man ändock skall klippa hårdt, klipper man ofta i skinnet.

Vidare yttrade herr finansministern, att denna skatt vore så utmärkt, därför att man icke egentligen visste, hvem den drabbade. Ingen kunde säga: nu är det jag, som betalar den. Ja, det vore bra, om man kunde inbilla folk, att de i verkligheten icke finge betala denna skatt. Men de, som komma att betala skatten, de få nog reda på att det är de, som få betala densamma, och jag vill ännu en gång påpeka, att jag uti frågan om hvem stämpel-skatten drabbar gick längre än herr finansministern gjort uti den kungl. propositionen och uttryckte mig tydligare än han: jag har sagt, att det är de ekonomiskt svagare, som få betala skatten. Herr finansministern har undvikit att inlåta sig på detta spørsmål, och jag vill då fråga herr finansministern, om han icke i den saken är ense med mig.

Vidare var det nedslående att höra, att vår ekonomi är så ry-sligt dålig. Herr finansministern uttalade sig för den principen, som är alldeles utmärkt, att icke lägga alltför mycket på framtiden,

utan att ordentligt beräkna hvad som nu behöfves, så att man icke sedan skall komma på balans. Det är en god princip, det erkänner jag, men en annan sak, som man kan fordra skall iakttagas af landets finansiella ledning, är, att man söker så mycket som möjligt rätta utgifterna efter förmågan att bära dem. Och i detta fall vågar jag påstå, att det skulle varit synnerligen lämpligt, om herr finansministern hade, innan de stora försvarsfrågor behandlades, som i går afgjordes genom gemensam votering, omtalat — framför allt i Första Kammaren — huru bedröflig vår ställning var, och huru svårt vi hade att bära våra bördor. Kanske hade detta icke inverkat så mycket, men det hade dock för herr finansministern varit behagligare att i tid ha uttalat de orden och icke först sedan detta enligt min uppfattning olycksdiga beslut fattats. Nu är det så dags att tala om huru svårt det är att skaffa medel till de stora utgifterna, sedan dessa redan äro beslutade.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpeleförordningen.

(Forts.)

Herr Palme: Herr talman, mina herrar! Äfven jag vill beklaga, att icke herr finansministerns tröstlösa exposé öfver statens finanser kom före de stora gemensamma voteringarne i går. Jag vill emellertid i detta afseende icke göra något vidare uttalande och icke håller vill jag lägga sten på den börda, som efter gårdagens gemensamma voteringar utan tvifvel hårdt nog hvilat på mången man i denna kammare, med hvilken jag sedan femton år haft glädjen att kämpa för sparsamhetens sak, men som nu synes hafva slagit sparsamheten ur hågen. Jag vill icke håller polemisera mot herr finansministern rörande den svartmålning, han uppdrog, så mycket mindre, som jag i många afseenden ser saken fullt lika litet optimistiskt som han. Rörande ett par andra saker skall jag emellertid be att få yttra mig.

Beträffande exemplen från Tyskland vill jag blott säga, att de skattepolitiska manipulationer, som de tyska agrarerna under mer eller mindre konstiga partigrupperingar lyckats genomföra, icke böra uppställas för oss såsom mönster. Hvad vidare England beträffar, undrar jag, ifall herr finansministern hade yttrat sig om de engelska exemplen så, som han nyss gjorde, om han med verklig uppmärksamhet genomläst hvad telegrammen från England i dag återgifva. Det är ju så, att en högst väsentlig del af den skatteökning, som nu är nödvändig för England på grund af det underskott, som visat sig i statsbudgeten, skall åstadkommas på den direkta beskattningens väg, och därvid har den direkta skatten, inkomstskatten, väsentligen ökats för de mest bärkraftiga af inkomstagarna, medan däremot inkomstskatten till och med minskats för personer med en inkomst under 500 pounds. Vidare föreslås en skatt på automobiler och på benzin och fotogen, som användes för automobiler, dessutom att utskänkingsavgifterna skola höjas, att alkoholskatten skall höjas, likaledes föreslås skatt på tobak, cigar-

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts.)

rer och dylikt. Jag tror, att om vår finansiella ledning följt det engelska exemplet i detta afseende, så skulle de skattedragande därpå vunnit betydligt och tillfredsställelsen bland allmänheten varit större i vårt land. Men detta exempel har han icke följt.

Beträffande herr finansministerns yttrande vill jag endast säga ännu en sak. Jag vågar nämligen uttala ett beklagande af att herr finansministern i så ringa grad lyckats att på sina kolleger inom Kungl. Maj:ts regering, särskildt cheferna för landt- och sjöförsvarsdepartementen, transplantera den uppfattning af vårt statsfinansiella läge, för hvilken han gjorde sig till en så värtalig och sakförståndig tolk. Det finns ju två olika sätt att välja, när man vill bringa ordning i en budget, som hotar att gå sönder. Det ena sättet är det, som Kungl. Maj:t på finansministerns föredragning har valt, nämligen att *öka skatterna*. Det andra sättet är det, som jag är öfvertygad om att denna kammars medlemmar hälst skulle se tillämpladt, nämligen *sparsamhet*, och jag tror icke, att man kan säga, att den nuvarande regeringen visat tillbörlig sparsamhet med afseende på utgifterna.

För att nu återgå till det ämne, som är föremål för denna öfverläggning, nämligen stämpelskatt på växlar, så är det nog så, att vi få bita i det sura äpplet: vi få nog taga denna skatt. Då står för mig valet mellan Kungl. Maj:ts förslag å ena sidan och utskottets förslag å den andra. Då vill jag säga, att jag obetingadt håller Kungl. Maj:ts förslag för att vara det mest lämpliga. Det kan nog synas ur många synpunkter tillfredsställande att stipulera stämpelfrihet för dessa småväxlar ända upp till 300 kronor, som utskottet föreslagit. Men då man betänker, huru praxis mycket ofta är i fråga om växlar, så kommer man på en annan tanke. För t. ex. varor, som i dag levereras, vi kunna säga för 500 kronor, händer det redan nu mycket ofta, att köparen utfärdar tre stycken accepter; den ena förfaller, låt oss säga, den 1 augusti, den andra den 15 augusti och den tredje den 1 september. Två af dessa växlar lyda på 150 kronor vardera och den återstående på 200 kronor, eller tillsammans 500 kronor, som jag nämnde. Dessa växlar skulle sålunda bli stämpelfria, men här är det dock fråga om en affär på ett belopp af 500 kronor. Om nu detta tillvägagångssätt användes för sådana affärers skötande för bekvämlighets skull redan nu, så komme det naturligtvis att ännu mera utvecklas i en framtid, ifall växelskatten ginge igenom med utskottets formulering, då man därigenom utom bekvämligheten äfven hade den fördelen, att man kunde undgå stämpelskatten. Nu har idag yttrats, att det på många håll är lämpligt att ha fria dessa småväxlar, som gå upp på några hundra kronor, ty det är så bekvämt att belåna dem, då man endast behöfver ett namn och allt genast är klart utan den omgång, som erfordras, om man skall upptaga ett reverslån. Men om detta sätt är så bekvämt, så bör det väl anses billigt, att man betalar denna bekvämlighet med någon liten afgift,

särskildt då denna är satt till ett så litet belopp, som här är fallet, och äfven därför synes det mig, att vi kunna acceptera den föreslagna stämpelskatten efter regeringens formulering.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till det föreliggande förslaget, sådant det i Kungl. Maj:ts proposition är affattadt.

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Med anledning af herr Runes yttrande ber jag endast få framhålla, att det icke berott på mig, att denna diskussion icke förekommit förr. Jag har varit färdig att långt tidigare taga upp densamma. Emellertid ber jag få säga, att i hvarje fall synes mig icke denna omständighet ha utöfvat inflytande på frågan, huruvida växelskatt bör införas eller ej.

Herr Schotte: Herr talman! Då jag i den föreliggande frågan instämt i den reservation, som är afgifven af herrar Bromée i Billsta och Röing, kan jag bli ganska kortfattad. Jag föranledes tillika till några erinringar i anledning af hvad herr finansministern här yttrat.

Det är af föregående talare framhållet, att det var en ganska dystur bild af den svenska statens finansiella läge, som herr finansministern här uppdrog. Jag tror, att det vore till gagn, om den bilden litet oftare ställdes fram för representationen och för folket. Jag är vidare öfvertygad om, att det varit lyckligt, om det finansiella läget kraftigare än hvad som skett beaktats och kommit till uttryck i statsverkspropositionen. Det är alldeles uppenbart, att vi stå inför företeelser, med afseende å vår finanspolitik, som kräfva ett framtidsbeslut. Vi stå på sätt och vis vid skiljövägen; vi stå inför alternativen att antingen fullständigt öfvergifva vårt hopp på utveckling af de stora sociala spörsmål, som stå på dagordningen i vårt land och som kräfva så mycket penningar, och i stället fortgå på den väg, som varit den vanliga hittills, den väg som tog sig ett så pregnant uttryck vid gårdagens gemensamma voteringar eller också att resolut gripa oss an med begränsningar af försvarsbördan. För min del hyser jag den öfvertygelsen, att det sista alternativet är nödvändigt, för att icke olyckor och kanske finansiell ruin i framtiden för hela vårt land skola befaras.

Herr finansministern erinrade, att riksgäldskontoret kommer att ställa ökade anspråk på statsregleringen för 1910 i form af räntor, amorteringar å lån, som nyligen upptagits eller komma att upptagas i anledning af Riksdagens förväntade beslut i de stora anslagsfrågor, som föreligga och som skola bestridas med lånemedel. Ja, jag tror, att äfven med afseende å sådana anslag den svenska Riksdagen bör med synnerligen stor betänksamhet granska de förslag, som från Kungl. Maj:ts sida i så rikligt mått framkomma. Den tid är förbi, då vi kunde säga, att den svenska statsskulden amorterade sig själf tack vare i främsta rummet inkomsterna från

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

statens järnvägar. Vi ha sett, att det blir i stället de skattdragande, som i väsentlig mån få direkt bidra till denna statsskuldens amortering. Järnvägarne förmå icke längre att amortera denna skuld — den tiden är nog för alltid slut — utan kunna endast bidra därtill med en bråkdel. Detta synes mig mana till betänksamhet från Riksdagens sida att icke heller fortgå med miljonrullningen i de fall då dessa miljoner skola erhållas på lånevägen. Jag tror därför, att en viss försiktighet gent emot åtskilliga af Kungl. Maj:ts förslag, huru välbetänkta de än i och för sig äro, är befogad. Hvad som vi nu ej kunna göra utan att försämma vår ekonomiska ställning, får uppskjutas till en finansiellt gynnsammare tidpunkt. Om vi skulle taga alla de förslag, Kungl. Maj:t i år framlagt — förslag, hvilkas fullföljande med länemedel afses, — skulle riksgäldskontoret komma med ökade anspråk på anslag till räntor och amorteringar för statsregleringen 1910.

Det framhölls af herr finansministern, att vi icke kunna inom öfverskådlig framtid räkna på att minska eller borttaga den stämpelskatt å växlar, som här närmast är ifrågasatt. Jag tror, att man kan vara ganska viss på, att detta blott är första steget till en ytterligare utvidgning af denna stämpelskatt. Det har af herr finansministern med skäl betonats, att man bör fördela skatterna så mycket som möjligt. Men jag vågar uttala den meningen, att Kungl. Maj:t i detta fall icke gått tillräckligt långt. Det finnes säkerligen många skatteobjekt, tobak, lyxvaror och dylikt, som kunde vara skäl att tänka på, när man nu vill fördela skatterna på olika skattdragande och uttaga så mycket som möjligt på den indirekta beskattningens väg.

Hvad finansministern yttrat om förhållandena i Tyskland har redan kritiserats af herr Palme. Tyskland är emellertid ett land, hvilket vi i detta land, och allra minst vi, som sitta i denna kammar, i allmänhet icke vilja taga till exempel för våra göranden och låtanden. Jag tror också, att det skulle vara olyckligt, om vi skulle komma in på den krassa egennyttans skattepolitik, som främst sätter sin prägel på förslagen och debatterna rörande den tyska riksbudgeten.

Förhållandena i England ha också berörts, och man har erinrat om, att i England den direkta beskattningens väg kommer att beträdas med vida större energi än hittills. Den sista för det engelska underhuset framlagda finansplanen visar en höjning af inkomstskatten från 5 till ungefär 5.8 procent för en inkomst upp till 700 pounds och för de högsta inkomsterna ända upp till 8 procent eller kanske något mer. Vår inkomstskatt stannar ju för de högsta inkomsterna, som herrarne veta, vid 4 procent.

Jag tror, att hvad som yttrats om den ståndpunkt, som handelsvärlden intager till växelskatten, icke kan bagatelliseras, — som jag fattat finansministern vilja göra. Jag tror, att när man man t. ex. talar med ledamöter af handelsföreningen om en växelskatt,

deras hållning mycket influeras af hvad de ha för åsikter om de skatter, som de antaga skulle komma i stället för växelskatten om denna afslås. Att de kunna vara med om denna skatt, om däri- genom en för dem ännu ofördelaktigare eller osmakligare skatt kan undvikas, betyder ju ej att de äro anhängare af växelskatten.

Ang. ändrad lydelse af vissa para- grafer i stäm- pelförord- ningen.

(Forts.)

Jag skall icke längre trötta kammaren med att närmare utveckla de skäl, som förmått mig att motsätta mig denna skatt; jag kan härutinnan instämma med herrar Röing och Rune. Jag vill blott säga, att man icke får bagatellisera den omständigheten, att växelstocken hos oss i stort sedt till en ej så litet afsevärd del består af låneväxlar. Herr finansministern sade, att detta icke får vara normerande för de åtgärder, som böra vidtagas. Detta må vara sant, men man bör dock icke blunda för låneväxlarnas tillvaro, så att man icke ser förhållandena som de äro. Faktum är, att i vissa delar af landet, framför allt i Norrland, begagnas i stor utsträckning växlar i stället för lån, och det finnes ett stort antal banker, som icke meddela kredit mot namnsäkerhet annorlunda än i form af växlar och kreditiv, men icke i form af stående lån eller uppsägningslån mot borgen.

Jag skall slutligen be att få yttra några ord om en annan fråga, nämligen den af Kungl. Maj:t föreslagna automobilskatten. Kungl. Maj:t har föreslagit, att för automobil skulle införas en stämpelafgift af 10 kronor för en gång vid automobilens registrering. Det är en stämpelafgift, som i och för sig är lämplig. Men jag tror icke, att man med denna stämpel tillmötesgår Riksdagens skrifvelse, att lyxautomobilerna skulle beläggas med särskild skatt. Jag har svårt att för närvarande ange efter hvilka grunder, denna skatt skulle utgå, men jag antar, att frågan göres till föremål för särskild utredning i anledning af årets riksdagsskrifvelse i ämnet.

Många bland dem, som icke ställa sig ovilliga mot införande af en växelskatt, borde kunna vara med om ett afslagsyrkande nu, emedan man däri genom lättare skulle kunna se, huru förhållandena ställa sig längre fram och hvilka sympatier som framdeles kunna finnas för andra beskattningsförslag. Det är ju hos oss olyckligtvis så, att man måste behandla vissa skatteförslag långt före andra, hvarigenom man icke blir i tillfälle att samtidigt väga de olika skatteförslagen mot hvarandra. Jag tror, att man äfven ur denna synpunkt icke bör bifalla vare sig Kungl. Maj:ts eller utskottets förslag.

Herr talman, jag yrkar afslag å utskottets hemställan och Kungl. Maj:ts proposition.

I detta anförande instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Starbäck*, *Olsson* i Älfdalsåsen, *Helberg*, *Lundgren*, *Kobb*, *Wavrinsky*, *Edén*, *Larsson* i Klagstorp, *Bromée* i Billsta, *Lindgren* i Skog, *Olsson* i Fläsbro och *Ahlfvengren*.

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts).

Herr Branting: Herr talman, mina herrar! Jag kan först som sist säga, att jag icke är i tillfälle att instämma i den slutsats, hvartill den senaste ärade talaren kom. Men jag gör detta utslutande med anledning af den situation, hvori vi för närvarande befinna oss. Ställningen synes mig nämligen vara den, att skall det finnas någon som helst utsikt och möjlighet att slippa den maltskatt, hvarmed Kungl. Maj:t velat regalera oss, så äro vi nästan tvungna att, om också med mycken motvilja, taga den skatt, hvarom nu är fråga. Det finnes ingen annan utsikt synes mig, att kunna hålla tillbaka maltskatten, än att vi nu stoppa till något af det håll, som herr finansministern visat oss här nyss så stort och gapande, som det någonsin kunde utmålans, och som utan tvivel är stort och gapande just tack vare den miljonrullning, som af majoriteten i Riksdagens bägge kamrar sammanlagda drifves. Vi stå här då inför den frågan: hvilken skatten är oss mest motbjudande att taga, denna stämpelskatt eller maltskatten? Och i det fallet tvekar jag icke ett ögonblick att säga, att för mig bär det mera emot att under de förhållanden, vi alla känna, ställa så till, att maltskatten nödvändigtvis måste blifva voterad, än att gå med på den skatt, som nu är i fråga.

Jag ber för öfrigt att få instämma med åtskilliga föregående talare, som ha framhållit det önskvärda uti att den ganska utförliga framställning af vårt finansiella läge, som nyss gafs från statsrådsbänken, hade kommit före gårdagens gemensamma voteringar. Herr finansministern har visserligen förklarat, att det icke var hans fel, att denna fråga kom före först nu, så vidt jag hörde rätt. Men jag är öfvertygad om, att med den habilitet, som brukar utmärka regeringens åtgärder, när den önskar något, hade det bestämdt icke varit omöjligt för herr finansministern att finna ett tillfälle att framlägga de ekonomiska bekymmer, för hvilka han i dag gjort sig till tolk, vid en sådan tidpunkt, att det verkligen kunde ha haft någon effekt på dem, som i går med lätt hjärta voterade en och en half miljoner kronor i onödan.

Det var för öfrigt i herr finansministerns anförande ett par satser, som jag skall be att få taga fasta på.

Den första var det erkännande, som han gjorde, att *arfskatten* skulle komma, om jag förstod honom rätt. Det vill jag hålla honom räkning för. Och jag vill tillägga en önskan, att den verkligen måtte komma kraftigt och gifvande, så att man icke ryggat tillbaka att taga på den vägen hvad som kan tagas.

Men så mycket mindre kunde jag vara med om den ståndpunkt, som herr finansministern för öfrigt intog, när han framhöll, att intet kan minskas i utgifterna under de olika hufvudtitlarna, utan att vi måste motse en ständig ökning och ökning på alla håll. Det tror jag är en ståndpunkt, som är fullkomligt oriktig. Efter min öfvertygelse ha vi redan med afseende å fjärde och femte hufvudtitlarna kommit långt öfver gränsen för landets bärkraft. Och

om vi icke vilja alldeles digna under skatter och att vårt land skall bli ett befästadt fattighus till slut, måste vi tänka på att komma därhän att icke blott hålla dessa utgifter fullständigt nere vid den nivå, där de nu äro, utan sänka dem ganska afsevärdt under de nu utgående beloppen. Tages det tillräckligt ifrån dessa två hufvudtitlar, kan det finnas möjlighet att fylla på andra håll de kraf, som utvecklingen uppställer.

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.
(Forts.)

Det var också ett annat uttalande af herr finansministern, som gjorde mig i högsta grad betänksam, när jag hörde det, nämligen hans varning för att drifva den direkta beskattningen så långt, att — som hans ord föllo — man slaktar hönan, som värper guldägg. Det föreföll mig i det uttrycket vara en omsorg om den stora förmögenhetens relativt lindriga beskattning, som är alldeles för långt drifven. I likhet med ett par föregående talare skall jag också be att få hänvisa till Englands exempel såsom typiskt för en skattepolitik, hvilken icke fruktar för att verkligen allvarligt lägga något på den stora förmögenheten. Enligt det förslag, som telegrafren i dag bragt bud om att den radikala finansministern där framlagt, skulle på inkomster, som icke härflyta ur eget arbete, läggas en generel skatt, som, om jag räknat rätt, går till ungefär 6 procent af dessa. Det är långt utöfver den högsta procent, som vi komma upp till med vår inkomstskatt, nämligen 4 procent. När man sedan kommer till inkomster öfver 5,000 pund, d. v. s. öfver 90,000 kronor, då skulle dessa 6 procent stiga till öfver 10 procent. Jag är öfvertygad om, att ifall ett sådant förslag här framkommit, skulle man hört jämmer och vecklan från dem, som anse, att man genom en sådan skatt skulle just riskera att slakta hönan, som värper guldägg, d. v. s. riskera att klämma efter de stora förmögenheterna, så att de icke känna sig rätt väl till mods här i landet. I England hyser man *icke* den farhågan, utan man anser sig kunna framlägga det nämnda förslaget från regeringsbanken. Det synes mig vara ett bättre exempel att följa än att peka på de kompromisser, som från konservativ sida i Tyskland bryggas ihop för att vältas så mycket som möjligt af de relativt små direkta skatterna, som föreslagits, öfver på de indirekta skatterna.

Inalles skulle efter det engelska skatteförslaget bristen i budgeten där täckas till belopp af 6,5 miljoner pund, d. v. s. öfver 100 miljoner kronor, med skatter, som väsentligen läggas på den stora förmögenheten — ökad grundskatt jämte dessa inkomstskatter, hvarom jag nyss talade — medan ungefär 6,7 miljoner pund skulle läggas på sprit, tobak och stämplor. Det är således en skattepolitik, som beslutsamt inriktar sig på att fylla hälften af behovet genom den direkta beskattningens ökning. Och det borde vara ett exempel att följa för dem, som bekymrade se sig om efter nya skatteällor.

Detta med afseende å de allmänna principer, som herr finansministern utvecklade.

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.
(Forts.)

Hvad nu beträffar det föreliggande förslaget om stämpelskatt, så polemiserade herr finansministern särskildt mot en höjning af det stämpelfria beloppet till 300 kronor, som af bevillningsutskottet föreslagits. Han menade, att små varuväxlar ofta nog kunna gifva ganska goda vinster. Jag skall icke tvista med honom där-om. Det är möjligt, att så kan vara förhållandet. Men utskottet har icke sagt annat i denna punkt, än att »äfven i fråga om affärsväxlar till belopp icke öfverstigande 300 kronor synes stämpelfrihet icke sakna fog, enär stämpelplikten i fråga om sådana växlar åtminstone i ett stort antal fall otvifvelaktigt skulle drabba ekonomiskt svaga varuköpare». Och att sådana fall förekomma, det lär väl icke hr finansministern bestrida, föreställer jag mig. Men beträffande den föreslagna höjningen af det stämpelfria beloppet, så har utskottet naturligt nog lagt tyngdpunkten därvid på andra än affärsväxlar. »Utskottet har icke kunna undgå — säger utskottet — att taga hänsyn till de växlar å ifrågavarande låga belopp, som, afsedda att anskaffa medel till bestridande af oundgängliga lefnadsbehof, i icke ringa antal förekomma särskildt i vissa trakter af landet.»

Nu förklarade visserligen herr finansministern, att dessa s. k. låneväxlar äro »en fullständig afart af växlar», som hans ord föllo. Men det, tror jag, är en mycket ringa tröst för dem, hvilka mången gång nödgas anlita denna form för att skaffa sig litet penningar till sina oundgängliga behof, att de få af herr finansministern veta, att de därvid endast anlita en fullständig afart af växlar och därför gärna kunna betala stämpel. Det förefaller mig, att Andra Kammaren i stället borde se till, att just dessa fattiga, om hvilka det icke kan vara något tvifvel, att det blir de, som få betala stämpeln, icke allt för mycket betungas, utan att det, såsom utskottet föreslagit, verkligen medgifves en lindring för växlar på dessa små belopp upp till 300 kronor.

Nu är förhållandet, såsom vi känna, att Första Kammaren har tagit Kungl. Maj:ts förslag. Det är således möjligt, att det går på det viset, att det till sist blir blott 200 kronor, som framkomma såsom stämpelfritt belopp i ett slutligt sammanjämningsyrkande. Därmed faller ju också ytterligare en del af de invändningar som gjorts om missbruk genom sönderslagning af större växlar, i fall man sätter stämpelfriheten så pass högt som till 300 kronor. Men för min del beklagar jag, att därmed också i ganska väsentlig mån förfaller den nytta och det gagn, som utskottsmajoriteten har afsett med att hålla siffran uppe till 300 kronor.

Vare härmed huru som helst, förefaller det mig uppenbart, att vi för närvarande befinna oss i den situationen, att vi böra gå så långt, som utskottet föreslagit, för att åtminstone i någon mån sedermera kunna rädda dessa minsta, hvilka mest skola komma att lida af den föreslagna växelskatten. Och därför, herr talman, ber jag att få förorda bifall till utskottets hemställan, då vi äro i det

tvångsläge, att vi för att undgå maltskatten efter min mening blifva tvungna att taga denna stämpelskatt.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer stämpelförordningen.

Herrar *Kvarnzelius, Berg* i Göteborg, *Lindqvist* och *Lindley* instämde häruti.

(Forts.)

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Jag ber, mina herrar, om ursäkt, men jag anser mig böra gripa till ordet ännu en gång endast för att göra en liten erinran med anledning af den siste ärade talarens uttalande angående den statsliga beskattningen i England.

Jag ber att få framhålla, att här föreligger just ett af de fall, då en jämförelse mellan den statsliga beskattningen i ett land och den statsliga beskattningen i ett annat, blir missvisande, därför att jämförelsen icke omfattar beskattningstungan i dess helhet i det ena och i det andra landet, hvilken jämförelse naturligtvis är den enda, som, ur de skattdragandes synpunkt sedt, har någon betydelse. Nu ber jag att få säga herrarna, att i England är det så, att de kommunala skatterna icke drabba inkomsten af kapital och arbete, de äro lagda så godt som uteslutande på fastigheten. Således den skatt, som utgår af inkomst vare sig af arbete eller själfva förmögenheten såsom sådan med undantag af fastighet, den finner sitt uttryck i den statsliga beskattningen. Hos oss veta herrarna mycket väl, att förhållandet är ett annat. Hos oss utgår jämväl den kommunala beskattningen på grund af inkomst såväl af kapital som af arbete. Om man här lägger samman den skattetunga, som drabbar den enskilde på grund af skatt till stat och kommun för inkomst af arbete och kapital, och jämför denna tunga med den tunga, som i England hvilar på motsvarande inkomster, fast än dessa skatter där utgå endast till staten, så tror jag, att jag har rätt däri, att vi icke komma så långt efter, utan i åtskilliga fall hunnit före England i detta afseende. Det är endast detta, jag velat framhålla, att jämförelser få lof att göras så, att de icke blifva haltande.

Herr Rune: Herr talman! Då jag sist hade ordet, tillät jag mig konstatera, att herr finansministern och jag hade samma uppfattning i den frågan, att det var ytterst svårt att säga, hvem denna stämpelskatt skulle drabba. Men jag tillät mig att också rikta till honom den frågan, huruvida han icke också därutinnan delade min uppfattning, att det i regel, för att icke säga alltid, var de minst bärkraftiga, som drabbades af denna skatt. Herr finansministern har haft ordet två gånger sedan dess och icke besvarat min fråga. Sannolikt anser han min fråga vara naiv, och att saken är så klar, att den icke kräfvat något besvarande. Det är endast detta jag velat konstatera.

Vidare replikerade herr finansministern mig, då han yttrade, att det icke var hans fel, att denna diskussion kommit senare än

Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.

(Forts.)

de gemensamma voteringarna. Det var icke min mening att säga, att det skulle varit af så stor vikt för diskussionen i dag, om dessa upplysningar förut framkommit, utan min mening var, att på samma sätt som flera andra talare framhållit säga, att jag tror, att landet skulle varit herr finansministern tacksamt, om herr finansministern och regeringen verkat för att nödig sparsamhet blifvit iakttagen och om herr finansministern äfven i Första Kammaren, hvaraf han ju är ledamot och där han har stort inflytande, hade vid behandlingen af militära anslagsfrågor sagt, att vi böra vara försiktiga på grund af att vår ekonomiska ställning är så dålig. Det var detta jag beklagade, att herr finansministern icke gjort.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Swartz: Herr talman, jag ber om ursäkt att jag ännu en gång begärt ordet, men eftersom herr Rune synes ause, att jag på något sätt burit mig nonchalant åt mot honom, då jag icke besvarat en framställd fråga, och detta är ett omdöme, som jag icke vill, att någon i denna kammar skall hysa om mig, skall jag be att ännu en gång få yttra mig. Herr Rune frågade, om jag icke ansåg, att det var de mindre bemedlade, som finge bära denna skatt. Detta kan jag lika litet säga, som jag kan säga, hvilka det är, som egentligen betala skatten. Jag har endast uttalat min uppfattning om de små varuväxlarna, och med afseende på dessa småväxlar tillät jag mig yttra ett speciellt omdöme, nämligen att enligt min uppfattning det icke skulle vara de mera behöfvande, det vill väl i detta fall säga köparna, som skulle drabbas af denna växelskatt, utan säljarne, och de komme väl att gladeligen bära den, då i allt fall förtjänsten på sådana affärer, om hvilka här är fråga, i regel är ganska stor.

Herr Schotte: Herr talman! Blott en enda anmärkning i anledning af hvad herr finansministern yttrade om skatteförhållandena i England. Det är naturligtvis alldeles riktigt, att skatteförhållandena i England icke utan vidare kunna jämföras med våra och detta framför allt med hänsyn till de kommunala skatternas utgående och begränsning i England. Men jag vill erinra om, att en ej ringa del af de utgifter, som hos oss komma på stat och kommun, bestridas i England genom frivilliga gåfvor och utfästelser. Så är i stor utsträckning fallet beträffande utgifterna till sjukhus, hospitalsväsendet o. s. v., hvilka bekostas genom donationer, insamlingar o. s. v., och det är därmed naturligtvis på de bärkraftigaste skuldrorna, som dessa bördor läggas. De bördorna lära ej heller uppgå till små belopp.

Herr Kobb: Jag skall be att få säga några ord med anledning af herr finansministerns sista uttalanden. Herr finansministern sade, att man kan icke jämföra förhållandena i England med förhållandena hos oss på den grund, att den kommunala be-

skattningen i England utgår efter helt andra grunder än hos oss. Den kommunala beskattningen hvilar i England på värdeföremål, särskildt på fastigheten, men i grunden är väl detta icke annat än en inkomstbeskattning, en beskattning af den inkomst, som härflyter af fastighet. Den kommunala beskattningen i England drabbas sålunda vissa slag af inkomster, icke alla. Däraf följer tydligen, att det i England finnes inkomster, som drabbas högre än andra, då de få betala hela detta belopp. Här kan det sålunda mycket väl inträffa, att vissa personer, t. ex. dessa fastighetsägare, få tillika med den kommunala skatten också betala den direkta statsbeskattningen, hvarigenom större bördor läggas på dem än på motsvarande inkomsttagare hos oss. Men jag tror, att hvad som gör, att den är så ojämn; det är i regel de fattigare kommunerna, som drabbas af den relativt största kommunalskatten, och inom dessa fattiga kommuner finner man icke sådana inkomsttagare, hvilkas inkomster kunna uppgå till afsevärda belopp. Det har här flera gånger under denna riksdag framhållits, att en af de största uppgifter, som föreligger för Riksdagen, är att söka åstadkomma en utjämning af den kommunala beskattningen. Kunde en sådan utjämning åstadkommas öfver större områden, då tror jag, att en af de viktigaste invändningar, som kunna riktas mot den direkta beskattningen, vore undanröjd.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen.

(Forts.)

Herr Röing: Endast ett par ord. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet gaf oss medlemmar af bevillningsutskottet det rådet att handskas med mycket stor försiktighet, då vi skola uppgöra förslaget till inkomstberäkningen för nästa år. Jag är alltid tacksam för råd och tror, att detta var ett mycket godt råd. Jag beklagar dock i likhet med föregående talare, att Kungl. Maj:ts regering icke med samma försiktighet handskats med utgifterna, då det varit fråga om nya anslag speciellt på fjärde och femte hufvudtitlarna.

Anledningen till att jag begärde ordet var närmast herr Brantings uppmaning till kammaren att antaga denna växelstämpelskatt, hvarigenom han trodde det skulle möjliggöras, att den föreslagna maltskatten blefve aflagen. Ja, trodde jag det mina herrar, då skulle jag möjligen sälla mig till honom. Men min öfvertygelse är, att, huru än kammaren fattar beslut i föreliggande fråga, så kommer den föreslagna maltskatten tack vare den nuvarande politiska situationen att antagas af Riksdagen i år. Vi ha sett i pressen, att bevillningsutskottets majoritet — hela Förstakammarhalfvan och högermännen från Andra Kammaren — yrkat bifall till maltskattens höjande, och det torde väl icke lida tvifvel, att densamma kommer att antagas af Riksdagen, då det enligt mitt förmenande icke finnes någon möjlighet att numera göra så stora afprutningar i de af Kungl. Maj:t begärda anslagen, att den för-

*Ang. ändrad
lydelse af
vissa para-
grafer i stäm-
pelförord-
ningen.*

(Forts.)

höjda maltskatten därigenom skulle kunna undvikas. Äfven om det af Kungl. Maj:t begärda anslaget till Tekniska högskolan, skulle afslås, hvarigenom skulle vinnas en besparing på omkring 300,000 kronor, så fordras betydligt större besparingar för att täcka skillnaden mellan det belopp af 3,400,000 kronor, som skulle inflyta genom den förhöjda maltskatten, och det belopp af 1,800,000 kronor, som denna stämpelskatt beräknats komma att gifva.

Striden i maltskattefrågan lär nog komma att gälla icke frågan, huruvida det belopp denna skall beräknas gifva för staten nu är nödvändigt eller icke, utan huruvida detta belopp på 3,400,000 kronor skall uttagas genom konsumtionsskatt, maltskatt eller genom ökning af den direkta beskattningen. Jag anser sålunda, att kammaren icke bör taga hänsyn till de synpunkter, som af herr Branting här framhållits.

När jag har ordet, skall jag be att få taga afstånd från ett yttrande, som en af mina kamrater på göteborgsbänken, herr Ekman, fällde. Han ansåg, att en inkomstskatt skulle vara mera betungande än en stämpelskatt. Ja, för den store kapitalisten tror jag nog, att så är fallet. Men i likhet med flera andra talare anser äfven jag, att innehafvarne af de stora kapitalen, de stora årsinkomsterna ännu icke äro så tungt beskattade, att de ha någon egentlig orsak att klaga, om en ökad inkomstskatt skulle påläggas dem.

Då jag som sagdt anser, att stämpelskatten är byggd på orättvisa och oriktiga principer, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och Kungl. Maj:ts proposition i föreliggande fråga.

Herr Vennersten: Herr talman! Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, men har nu likväl ansett mig böra göra det för att framhålla, huru denna skatt upptages på vissa håll inom näringslivet. Jag kan då bekräfta, hvad herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framhöll, nämligen att, om man talar med näringsidkare, man skall finna, att många kommit till insikt om, att det är nödvändigt att nu taga denna skatt. Ännu har jag icke funnit någon, som sagt, att han icke gärna skall bära skatten, då han ser, att den är behöflig, och i sammanhang härmed skall jag också be att få uttala den meningen, som ganska allmänt gör sig gällande bland köpmän och industriidkare, nämligen att denna skatt till öfvervägande del skulle komma att bäras just af dem. Visserligen har herr finansministern sagt, att man icke kan fullt räkna ut, hvem som skulle komma att i sista hand bära skatten, och det är nog riktigt. Men så mycket kan man dock säga, att i många fall kommer skatten att bäras af köpmän eller industriidkare, och jag anser, att detta är ett af de mest talande skälen för att man bör taga denna skatt.

Vidare ber jag att gentemot de invändningar, som framställts

mot att taga Kungl. Maj:ts förslag, få anföras, att såvidt jag kan finna, skulle skatten, därest den uttages på sätt utskottet föreslagit, bli ineffektiv i vida högre grad än utskottet synes föreställa sig, och jag är viss om att man på andra vägar kan afhjälpa de olägenheter, som af herr Branting framhållits såsom skäl hvarför man torde taga utskottets förslag. Vill man träffa anordningar som göra skatten verkligt effektiv, då synes mig, att man bör taga Kungl. Maj:ts förslag. Jag hänvisar till hvad bevillningsutskottets ärade vice ordförande anförde, då han framhöll, att utskottets motivering för att icke uttaga skatt på växlar under 300 kronor enligt hans uppfattning icke är hållbar. Jag har alldeles samma uppfattning. Och jag anser därför, att vill kammaren taga denna skatt, så bör den införas i den form, Kungl. Maj:t föreslagit.

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpeleförordningen.

(Forts.)

Jag skall be att få säga ytterligare ett par ord med anledning af hvad som under diskussionen i öfrigt förekommit. Det har framhållits, att många bland kammarens ledamöter i går med lätt hjärta röstade för högre anslag än det kammarens majoritet ville vara med om. Jag skall be att få tillkännagifva, att jag ingalunda med lätt hjärta gjorde detta, men väl skall jag för min del med lätt hjärta bära de ökade skatter, som kunna drabba mig som näringsidkare, om Riksdagen finner skäligen pålägga näringslivet tyngre ekonomiska bördor än den hittills gjort.

Jag är vidare ense med de herrar, som uttalat sig för nödvändigheten af att på ett effektivare sätt beskatta den större förmögenheten. Men lika lifligt öfvertygad är jag, att man bör se till, att man i ett så kapitalfattigt land, som vårt ännu är, icke tillgriper utvägar, som kunna visa sig skadliga för hela nationens ekonomiska utveckling. Jag tror, att just den höjning af arfsskatten, som här varit på tal, är en af de utvägar man särskildt bör tänka på, då denna skatt drabbar förmögenheten, vid tillfällena, då en jämförelsevis dryg beskattning är lättast att bära och medför minsta skada för näringslivet.

Jag skall slutligen med hänsyn till de uttalanden, som här gjorts om handelskammaremötet be att få nämna, att den resolution, som fattades vid nämnda möte icke var den, som inledaren ursprungligen hade framlagt, utan en i hög grad modifierad resolution, som framkommit på grund af de yttranden, som under mötet gjorts. Jag har därmed icke velat bestrida, att det var en resolution mot skatten, men uttalandet var dock så betydligt modifieradt, att man väl kunde förstå, att handelskammaremötets deltagare insågo, att saken hade mer än en sida.

På grund af hvad jag anført måste jag, herr talman, yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Med herr Vennersten förenade sig herr *Jeansson* i Kalmar.

Herr Rune: Om jag uppfattade herr Vennersten rätt, yttrade han, att han icke hört någon i kammaren, som förklarar sig ovil-

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämpelförordningen. lig att betala denna stämpelskatt. Jag får verkligen säga, att det har jag hört och i detta fall vill jag särskildt anföra herr Olofsson, som ju protesterade mot densamma.

(Forts.)

Vidare tillåter jag mig påpeka det egendomliga däri, att, sedan en stor mängd handelskammare och köpmannaföreningar skickat in adresser, däri de uttala sig mot denna skatt, vi sedan få såvidt jag uppfattat rätt höra både från statsrådsbanken och herr Vennersten, att då man sedan talar vid medlemmarne i dessa korporationer de i viss mån taga afstånd från adresserna. Annars brukar det ju vara så, att hvad en person skrifver, det brukar man fästa sig vid och om han sedan muntligen uttalar sig på annat sätt, det brukar man fästa sig mindre vid.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr talmannen framställde nu propositioner på: 1:o bifall till utskottets hemställan; 2:o bifall till Kungl. Maj:ts proposition i de delar, som vore föremål för utskottets hemställan i första punkten af dess förevarande betänkande n:r 18, och 3:o bifall till utskottets hemställan utom i det afseende, som berördes af det föreslagna stadgandet i mom. a) under rubriken »Växel» uti stämpelförordningens 8 § Afd C); och fanu herr talmannen den under 2:o upptagna propositionen hafva flertalets röster för sig. Votering begärdes emellertid, i anledning hvaraf herr talmannen för bestämmande af kontrapositionen upptog de återstående propositionerna; och förklarade därvid herr talmannen sig anse, att den under 1:o upptagna propositionen vore med öfvervägande ja godkänd. Som äfven nu begärdes votering, blef uppsatt, justerad och anslagen denna voteringsproposition:

»Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande n:o 18 antager yrkandet om bifall till utskottets hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till utskottets hemställan utom i det afseende, som beröres af det föreslagna stadgandet i mom. a) under rubriken »Växel» uti stämpelförordningens 8 § afd. C).»

Omröstningen enligt denna voteringsproposition utföll med 104 ja mot 102 nej, hvadan voteringspropositionen i hufvudvoteringen erhöi följande, af kammaren nu godkända lydelse:

»Den, som vill, att kammaren bifaller Kungl. Maj:ts proposition i de delar, som äro föremål för bevillningsutskottets hemställan i första punkten af dess förevarande betänkande n:o 18, röstar

Ang. ändrad lydelse af vissa paragrafer i stämförelsen.

(Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.»

Omröstningen utföll mn 72 ja men 134 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 4.

Härefter lämnades ordet på begäran till

Herr Branting, som yttrade: Som bekant inträffade vid fjol- *Interpellation.*
årets första-majdemonstration i hufvudstaden en episod, som lät ganska mycket tala om sig. Ett standar, som införts bakom ryggen på de ansvariga anordnarna af demonstrationen, blef icke genast af polisen aflägsnad, utan först efteråt följde åtal mot dess bärare för s. k. förargelseväckande beteende. Detta förståndiga förfarings-sätt från ordningsmakten i Stockholm föranledde, efter en interpellation i Första Kammaren, ett inskridande från regeringens sida, hvarigenom dels åtskilliga polismän af olika grader, hvilka önskat undvika att genom utmanande åtgärder möjligen ge anledning till oordningar, ställdes under åtal för tjänstefel, dels utsändes ett af civilministern kontrasigneradt cirkulär, hvari länsstyrelserna anbefalldes att erinra polismyndigheterna »om vikten af erforderliga åtgärder, på det att fanor och standar, som kunna väcka allmän förargelse eller eljest innehålla mot lag stridande inskrifter eller framställningar, icke må offentligen bäras eller utställas.» Någon erinran samtidigt om vikten af sansad pröfning vid hvarje sådant tillfälle eller om iakttagande af ett förståndigt förfarande vid utförande af i dylika fall erforderliga order fann regeringen icke skäl att foga till denna erinran.

Denna rundskrifvelse måste under sådana omständigheter af vederbörande uppfattas som en visserligen indirekt, men därför icke mindre tydlig order att söka så snävt som möjligt inskränka den häfdvunna demonstrationsrätten i detta land, hvilket ju plägar vid festliga tillfällen prisas af de maktägande som »frihetens stamort på jorden.» Vid remissen af årets statsverksproposition hade jag också tillfälle påvisa flere exempel på, att effekten blifvit just denna

Interpellation. och att vederbörande därför i sin skuggrädsla förbjudit inskrifter som »Krig är brodermord» eller »Bort med de utländska strejkbrytarne», under förevändning att de skulle väcka något slags »allmän förargelse».

(Forts.)

Nu har på nytt en händelse inträffat, som belyser, hur denna rundskrifvelse i praktiken verkar till inskränkning af den medborgerliga frihet, vi sedan länge ägt. Öfverståhållareämbetet i Stockholm har nämligen tagit sig det orådet före att vilja censurera inskrifterna på de standar, som voro afsedda att föras i Stockholms arbetarekommuns demonstration i dag, och har därvid dekreterat, enligt resolution af 28 april att ett standar med inskriften: »Inte en man — ej ett öre åt militarismen!» icke får utvecklas å mötesplatsen eller bäras i tåget. Icke heller få andra fanor eller standar än de, mot hvilka, då de utvecklas på samlingsplatsen, anmärkning icke fränställes af polismyndighet, medtagas i tågen. Efter hvad i dag meddelats mig har i Hufvudsta polisen förbjudit bärandet af ett standar med inskription: »Ned med klasslagarna! Medborgarrätt för kvinnor».

Nu är det ju ganska ursäktligt att, efter de särskilda åtgärder regeringen i följd vidtog mot Stockholmspolisen, de ledande inom denna äro angelägna om att icke på nytt utsätta sig för Första Kammarrens och regeringens misshag genom att medgifva demonstrationsrätt på samma vis som denna af ålder här tillämpats. Ansvar för den påtagliga inskränkning i denna rätt, som skett genom här omtalade förbud, bör därför efter min mening långt mindre drabba den person, herr Wilhelm Tamm, som är den synlige utfärdaren af förbudet, än de högre uppsatta personer, hvilka angifvit riktlinierna, huru deras underordnade bära för framtiden handla i hithörande frågor.

Hvad beträffar den nu i Stockholm förbjudna inskriptionen, synes mig solklart, att däri uttryckta önskemål är ett fullt lagligt sådant, som, i samma stund det uppbäres af ett tillräckligt flertal inom nationen, kan genomföras af en riksdagsmajoritet. Och hvad beträffar den »allmänna förargelsen» kan den knappast genom en sådan lösen väckas hos andra samhällsgrupper än sådana, som af klassegoistiska eller rent af personliga grunder anse militarismen vara ett godt, som måste till hvarje pris bevaras åt vårt folk. Lagens uttryck »allmän förargelse» kan ju dock omöjligen afse att gifva dessa reaktionära element inom samhället något privilegium på att få sina ensidiga meningar fredade för motsägelser från alldeles oliktänkande samhällsgrupper. Det förtjänar också att erinras om, att formuleringen af den nu i Stockholm förbjudna politiska satsen kommer från själfva hufvudlandet för modern militarism, Tyskland, där den sedan årtionden tillbaka varit parollen för landets numera största politiska parti, det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Då sålunda efter min mening här ägt rum ett uppenbart in-

grepp i den medborgerliga friheten och detta ingrepp påtagligen förorsakats af en regeringshandling, som genom formellt försiktig affattning undandragit sig den erinran från konstitutionsutskottets sida, som annars väl knappast uteblifvit, så anhåller jag om kammarens tillstånd att få till hans excellens statsministern framställa följande fråga: Gillar regeringen, att den medborgerliga friheten så inskränkes, som med åberopande af dess cirkulär af juni 1908 om skarpare uppsikt på demonstrationsfanor nyss skett, då öfverståhållareämbetet i Stockholm förbjudit Stockholms arbetarekommun att i demonstrationståget första maj föra ett standar med inskriften: »Inte en man — ej ett öre åt militarismen»?

Interpellation.

(Forts.)

Ifrågavarande anhållan bifölls af kammaren.

§ 5.

Herr *Lindhagen* aflämnade en motion i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till lag angående husbehofsskogar inom vissa områden m. m. samt med förslag till lag om uteslutande tillsvidare af rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 269, blef omedelbart remitterad till lagutskottet.

Vidare aflämnade herr *Lindhagen* en motion, n:o 270, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vissa med afvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarkér sammanhängande förhållanden.

På begäran hänvisades denna motion omedelbart till statsutskottet.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 134, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tomteboda och Järfva järnvägsstationer m. m.;

n:o 135, med anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om statsutskottets utlåtande n:o 93 i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående godkännande af postverkets utgiftsstater för år 1910 m. m.;

n:o 136, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag till nybyggnad för serafimerlasarettets röntgeninstitut m. m.;

n:o 137, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag till nybyggnad för allmänna barnbördshuset i Stockholm m. m.;

n:o 138, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående

beviljande af ytterligare medel för ombyggnadsarbeten och nyanläggningar vid Alnarp;

n:o 139, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Östhammars stad af det till komministern därstädes upplåtna boställe $\frac{1}{4}$ mantal Gammelbyn n:o 3 i Börstils socken;

n:o 140, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre lägenheter från förra militiebostället Hälla n:o 1 i Södermanlands län;

n:o 141, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en lägenhet från förra militiebostället Stålsbyn n:o 1 i Värmlands län;

n:o 142, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af 14 lägenheter från förra militiebostället Vanstad n:is 25 och 26 i Malmöhus län;

n:o 143, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Björkö n:is 1 och 2 i Östergötlands län;

n:o 144, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andel i den till roten n:o 9 Grahn af Piteå kompani vid Norrbottens regemente hörande torplägenhet i Pit-holmens by;

n:o 145, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till uppförande af erforderliga ekonomihus å lotterna n:ris 1 — 5 af Flyinge kungsgård, Valleberg kallade, i Malmöhus län;

n:o 146, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, samt tre i ämnet väckta motioner;

n:o 147, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utsträckt rätt att utlämna egnahemslän, samt tre i ämnet väckta motioner;

n:o 148, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande villkor och bestämmelser för den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen;

n:o 149, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af en kanslibygnad vid Norrlands dragonregementes kasernetablissemang i Umeå;

n:o 150, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående påbyggnad af Fälttelegrafkårens kasern å Marieberg;

n:o 151, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ombyggnad och utvidgning af Västernorrlands regementes skjutbana vid Sollefteå;

n:o 152, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af nytt ridhus vid krigsskolan å Karlberg;

n:o 153, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående täckande af en å anslaget till lega af hästar för kavalleriets, artill-

leriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis år 1907 uppkommen brist;

n:o 154, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af allmänna besparingar å riksstatens femte hufvudtitel till anskaffning af sjukvårdsutredning för Karlskrona fästning m. m.; och

n:o 155, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående användande af besparingar å vissa extra ordinarie anslag till anskaffning af krigsfartygsmateriel;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 5, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition n:o 119 med förslag till lagar om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan m. m., dels de i sammanhang därmed afgifna propositionerna n:is 120, 121 och 122, dels herr Lindblads inom Första Kammaren väckta motioner n:is 68 och 69, dels herr Lindhagens m. fl:s inom Andra Kammaren väckta motion n:o 112, i hvad densamma afser grufvor, dels ock herr Magnusons inom Första Kammaren väckta motion n:o 74; samt

n:o 6, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 182 med förslag till förordning om ersättning i anledning af kroppskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.;

sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkanden:

n:o 2, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande förordningar angående försäljning af brännvin samt vin och öl; och

n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till lagbestämmelser i syfte att för vissa personer försvåra åtkomsten af starka drycker m. m.;

sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande, n:o 3, i anledning dels af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående emissionsbanker, dels af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 27 § i lagen den 18 september 1903 angående solidariska bankbolag och dels af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 24 och 88 §§ i lagen den 18 september 1903 angående bankaktiebolag;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 54, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 59 § i lagen angående våghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, dels ock väckt motion om ändrad lydelse af nämnda lagrum;

n:o 55, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad därtill hörer, så ock af särskild sockenstufva, samt till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prästgård;

n:o 56, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelset; och

n:o 57, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af § 70 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

första särskilda utskottets utlåtanden:

n:o 1, med anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition, n:o 39, med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., dels väckta motioner i ämnet; och

n:o 2, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition, n:o 40, med förslag till eklelesiastik boställsordning, dels väckta motioner i ämnet;

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 29, i anledning af herr E. F. Hellbergs motion, n:o 245, angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om medling vid uppgörelser om återgång af de till trävarubolagen i vissa landsdelar gjorda upplåtelse af afverkningsrätt;

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 30, i anledning af väckt motion angående ändrade bestämmelser rörande automobiltrafik; samt

Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts memorial, n:o 31, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af en allmän lånekassa för Sveriges kommuner.

§ 7.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 104, till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för fögderiförvaltningen.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Andersson</i>	i Hägelåkra	under 2 dagar	fr. o. m. den 3 maj
» <i>Thorsson</i>	»	3 »	» 4 »
» <i>Canell</i>	»	3 »	» 3 »
» <i>Rune</i>	»	2 »	» 3 »

Häruppå åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,45 e. m.

In fidem

Per Cronvall.